

5–7
metų
vaikams

Mokytojo knyga

UGDYMAS

KARJERAI

Ugdymas karjerai

Mokytojo knyga

5–7
metų
vaikams

Leidėjas

Lietuvos mokinių neformaliojo
švietimo centras

Mokslinė vadovė

Vilija Stanišauskienė

Turinio autoriai

Asta Januškevičiūtė,
Sergejus Neifachas

Kalbos redaktorės

Indrė Arbačiauskienė,
Saulė Markevičiūtė

Rengėjas

UAB „Biznio mašinų kompanija“

Dizainas

Kostas Klimavičius

Iliustracijos ir piešiniai

Vasarė Krugždaitė,
Gražvydas Zujus

Maketavimas

Kostas Klimavičius,
Inga Kričėnaitė

Recenzantai

Rita Makarskaitė-Petkevičienė,
Zigmas Kairaitis

Leidiny s parengtas įgyvendinant Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centro projektą Nr. 09.4.1-ESFA-V-735-02-0001 „Kokybiškų karjeros paslaugų teikimas realioje ir virtualioje aplinkoje“. Projektas finansuojamas Europos Sąjungos fondo lėšomis.

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale <https://ibiblioteka.lt/>.

ISBN 978-9955-899-17-4

© Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras, 2023

Elektroninė leidinio versija prieinama svetainėje www.mukis.lt.

Leidinio turinį cituoti ar kitaip naudoti galima tik nurodant jo leidėją, autorius ir šaltinį.

Turinys

1. SAVĖS PAŽINIMAS	5
1.1. Savęs pažinimo kompetencijos apibrėžtis	5
1.2. Savęs pažinimo kompetencijos integralumas su priešmokyklinio ugdymo programa	8
1.3. Ugdymo karjerai kompetencijų raiška:	
1.3.1. Savęs pažinimas ir priėmimas	14
1.3.1.1. Aš esu, aš moku, aš galiu	14
1.3.1.2. Kuo aš noriu būti	16
1.3.1.3. Mano jausmų ir minčių istorija	18

2. KARJEROS GALIMYBIŲ PAŽINIMAS	21
2.1. Karjeros galimybių pažinimo kompetencijų apibrėžtis	21
2.2. Karjeros galimybių pažinimo kompetencijų integralumas su priešmokyklinio ugdymo programa	24
2.3. Karjeros galimybių pažinimo kompetencijų raiška:	
2.3.1. Karjeros informacijos paieška ir veiksmingas naudojimas	28
2.3.1.1. Tyrinėju profesijų pasaulį	28
2.3.2. Mokymosi visą gyvenimą galimybių pažinimas	30
2.3.2.1. Įdomios kodėl mintys	30
2.3.3. Darbo pasaulio galimybių, įvairovės ir kaitos pažinimas	33
2.3.3.1. Aš atpažįstu profesijas	33

3. KARJEROS PLANAVIMAS	36
3.1. Karjeros planavimo kompetencijų apibrėžtis	36
3.2. Karjeros planavimo kompetencijų integralumas su priešmokyklinio ugdymo programa	38
3.3. Karjeros planavimo kompetencijų raiška:	
3.3.1. Gyvenimo ir karjeros tikslų kėlimas	42
3.3.1.1. Mano savybių dėlionė	42
3.3.2. Su karjera susijusių sprendimų priėmimas	43
3.3.2.1. Aš – pasakotojas ir klausytojas	43
3.3.3. Karjeros plano sudarymas ir atnaujinimas	45
3.3.3.1. Kuriu bendrystės ir (ar) draugystės tinklą	45

4. KARJEROS ĮGYVENDINIMAS	48
4.1. Karjeros įgyvendinimo kompetencijų apibrėžtis	48
4.2. Karjeros įgyvendinimo kompetencijų integralumas su priešmokyklinio ugdymo programa	51
4.3. Karjeros įgyvendinimo kompetencijų raiška:	
4.3.1. Karjerai svarbių bendrųjų kompetencijų taikymas ir plėtojimas	55
4.3.1.1. Svarbūs susitarimai	55
4.3.2. Sėkmingas perėjimas į kitą karjeros aplinką ir įsitvirtinimas joje	57
4.3.2.1. Aš iššūkių pasaulyje	57
4.3.3. Efektyvi darbo, praktikos paieška ar verslo kūrimas	59
4.3.3.1. Profesijai tinkamas elgesys	59

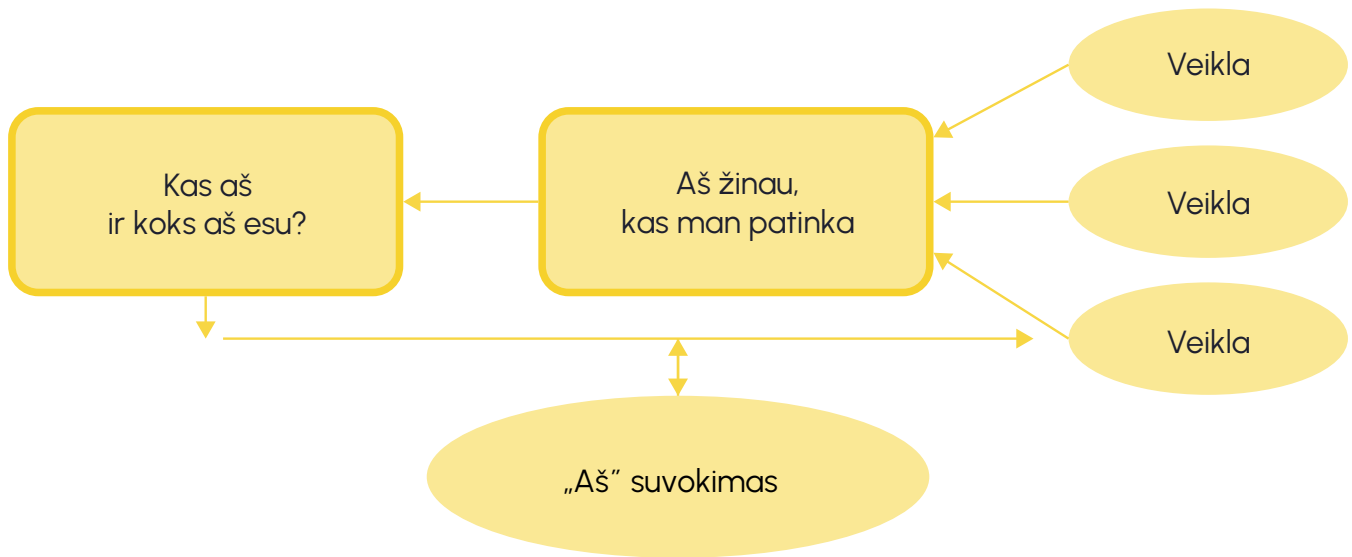
1. SAVĖS PAŽINIMAS

1.1. Savęs pažinimo kompetencijos apibrėžtis

Kiekvienas žmogus yra unikalus, pasižymintis daugeliu įvairių savybių ir gebėjimų. Savęs pažinimas – permanentinis procesas, kurio metu asmuo ne tik bando įvertinti savo asmenybės sudedamąsias dalis, lemiančias jo egzistencijos kokybę, bet ir nuolatinis kitimas, kuris lemia ne tik asmens vidinius pokyčius, tačiau ir tų pokyčių įtaką pačiam savęs pažinimo procesui. Kitaip tariant, mūsų asmenybė augdama ir įgydama naujų pažinimo galių vis naujai įvertina savo savybes ir gebėjimus, savo ruožtu, mūsų pačių daromos metakognityvinės įžvalgos turi įtakos ir tolesnei asmens ūgčiai. Vien skatinimas kuo ankstyvesniame amžiuje sudaryti sąlygas suvokti savo elgsenos priežastis ir raiškos kryptis lemia, kad vaikas priešmokykliniame amžiuje jau įsitraukia į savęs kūrimo ir projektavimo procesą. Kai kurie mokslininkai savęs pažinimo procesą lygina su darbu, panašiu į žemėlapių kūrimą, kurį sudarant reikia gerai susipažinti su teritorija, kurią planuojame pavaizduoti. Kai ateina laikas priimti svarbius karjeros sprendimus, žmogus turi duoti sau aiškius atsakymus į tai, kuo jis save laiko ir kaip save vertina. Ir nors atsakymai į šiuos klausimus keičiasi laikui bėgant, visgi norint imtis karjeros planavimo būtina pasitelkti visą naujausią ir tikslesnę informaciją, kuri prieinama čia ir dabar (Valickas ir kt., 2014). Kuo anksčiau vaikai ims analizuoti, kodėl vienos veiklos patinka labiau už kitas, ir atrast priežastis, nuo ko priklauso tai, kokie bus jo pastangų rezultatai, tuo greičiau galima tikėtis sąmoningų ir kryptingų veiklos sprendimų.

Savęs pažinimas – sudėtingas sąmoningų ir aktyvių pastangų reikalaujantis procesas. Siekiant savirealizacijos, būtina asmenims pažinti save, ypač svarbu žinoti savo asmenybės bruožus, interesus, vertybes, kompetencijas ir kitus veiksnius, turinčius įtakos asmenybės augimui. Savęs suvokimas atveria galimybę valdyti save, rinktis galimybes, tai daro poveikį ir aktyvumui. Savęs vaizdas ir veikla bei aktyvumas yra tarpusavyje susiję ir daugeliu atžvilgių priklauso vienas nuo kito. Profesinis (arba darbinis) savivaizdis suprantamas kaip tam tikras visuminis savo asmenybės savybių, kurias asmuo laiko svarbiomis atliekant darbinis vaidmenis, įsivertinimas. Karjeros procesas iš esmės yra profesinio savivaizdžio konstravimas ir realizavimas atliekant darbinis vaidmenis (Valickas ir kt., 2014). Įvairios veiklos reikalauja skirtingų savybių ir kompetencijų rinkinio, profesinė sėkmė priklauso nuo to, kaip žmogus geba pasinaudoti profesiniais vaidmenimis siekdamas realizuoti profesinio savivaizdžio charakteristikas. Nuo to neatsiejamas ir pasitenkinimas veikla ar darbu. Savęs pažinimo kompetencija neatsiejama nuo kiek įmanoma realiesnio savęs suvokimo. Įmokykliniame ir priešmokykliniame amžiuje asmuo susiduria su daugybe socialinės sąveikos atvejų, kurie vėliau atsikartoja vis kitomis socialinėmis aplinkybėmis. Gebėti atpažinti save situacijose, kuriose pasireiškia asmeninės savybės, lemiančios, kad susidarius tam tikrai socialinei sąveikai vaidmuo ima kartotis, pamatyti tikrąjį savęs vaizdą – vienas svarbesnių laimėjimų vertinant ir modeliuojant vėlesnius pasirinkimus, o visa tai padeda pasiekti stiprėjantis įsivertinimas savęs vertinimas. Tam padeda kryptingai parinktos veiklos su pakankamu ir įvairialypiu teikiamu grįžtamuoju ryšiu.

Savęs pažinimo procese ypač svarbus cikliškas Aš paieškos ir konstravimo aspektas įvairiuose praktiniuose kontekstuose.

Užsiimdamas įvairiomis veiklomis, analizuodamas patirtis vaikas pradeda pažinti ir įsisaugmoninti save, vertinti save visuomenėje egzistuojančių tapatumų formose.

Ankstyvajame asmenybės vystymosi laikotarpyje vaikas turi gauti tiek įvairiapusio grįžtamojo ryšio, pastiprinimo iš kitų, kad galėtų pradėti formuoti aiškų savęs vertinimo vaizdą. Dažniausiai gaunamas teigiamas pastiprinimas šeimoje, darželyje ir nevienareikšmis grįžtamasis ryšys iš bendraamžių per socialines sąveikas tampa svarbiausiais veiksniais savęs pažinime.

Savęs pažinimo kompetencijos srityje išskiriami aspektai:

- savivaizdis ir savęs vertinimas;
- tikrasis Aš ir galimas Aš;
- savo asmenybės pažinimas asmenybės tipologijų kontekstuose;
- savo savybių, gebėjimų atpažinimas, identifikacija ir pripažinimas;
- savo interesų veiklose atradimas;
- vertybių, kaip konstruktyvios elgsenos pagrindo, suvokimas.

Metodinėse rekomendacijose pedagogams ugdymo(si) karjerai kompetencijų savęs pažinimo srityje išskiriamos *savęs pažinimo ir priėmimo bei socialinės aplinkos, socialinių vaidmenų ir jų poveikio asmeninei karjerai pažinimo kompetencijos*.

Ugdant *savęs pažinimo ir priėmimo* kompetenciją svarbu formuoti savęs pažinimo konstrukta per savo bruožų, poreikių, pomėgių, dvasinių, emocinių ir fizinių galių pažinimą; gebėti atpažinti savo ir kitų išskirtinumą bei savitumą, stebėti ir analizuoti savo keitimąsi dalyvaujant įvairiose praktinėse veiklose kartu su kitais.

Siekiant ugdyti *socialinės aplinkos, socialinių vaidmenų ir jų poveikio asmeninei karjerai pažinimo* kompetenciją, akcentuojamas priešmokyklinio amžiaus vaikų gebėjimas pažinti save visuomeninio tapatumo kontekste (aš, šeima, giminė, draugai...) tiek asmeniniame, tiek imituojamuose profesiniuose lygmenyse, siekti bendros sąveikos veikiant kartu ir prašant pagalbos.

Priešmokyklinio amžiaus vaikų ugdymo karjerai kompetencijos ir pasiekimai

Ugdymo(si) karjerai kompetencijų sritis – A. Savęs pažinimas

Ugdymo karjerai kompetencija

A1. Savęs pažinimas ir priėmimas

A2. Socialinės aplinkos, socialinių vaidmenų ir jų poveikio asmeninei karjerai pažinimas

Ugdymo(si) karjerai kompetencijos raiška

0.1.1.1. Apibūdina save, savo bruožus, paaiškina individualius poreikius, papasakoja, ką daryti patinka ir kas nepatinka.

0.1.2.1. Įvardija asmenis, kuriais gali pasitikėti ir kreiptis pagalbos; papasakoja, kaip gali padėti ir padeda šeimos nariams ir (ar) draugams atlikti kasdienes darbus.

Žinios ir supratimas

0.1.1.1.1. Apibūdina save ir įvardija pomėgius.
0.1.1.1.2. Atpažįsta ir pasako, kuo žmonės yra skirtingi.
1.1.1.3. Atpažįsta dvasines ir fizines asmens galias.

0.1.2.1.1. Apibūdina sąvokas „šeima“, „giminė“, „draugai“, „bendruomenė“.

Gebėjimai

0.1.1.1.4. Stebi ir apibūdina save, savo kūną ir elgesį, mintis ir jausmus.
0.1.1.1.5. Samprotauja: kas aš esu ir koks (-ia) aš esu?
0.1.1.1.6. Dalinasi savo mintimis apie patirtus netikėtus pojūčius.

0.1.2.1.2. Papasakoja apie savo šeimą, giminę (brolius, seseris), draugus.
0.1.2.1.3. Apgalvoja ir dalinasi savo tėvų, giminaičių gyvenimo istorijomis, grupės ir bendruomenės dabartimi.

Nuostatos

0.1.1.1.7. Pažįsta ir pripažįsta savo savitumą, emocijas, išskirtinumą ir keitimąsi.

0.1.2.1.4. Pažįsta savo artimiausią socialinę, gyvenamąją aplinką, žmones.

Ugdymo karjerai temos

- Aš esu, aš mokau, aš galiu
- Kuo aš noriu būti
- Mano jausmų ir minčių istorija

- Mano artima aplinka
- Aš tarp žmonių
- Mano vaidmenys ir atsakomybės

1.2. Savęs pažinimo kompetencijos integralumas su priešmokyklinio ugdymo programa

Šiame metodinių rekomendacijų pedagogams skyriuje siekiama atskleisti savęs pažinimo kompetencijos integralumo su priešmokyklinio ugdymo programa gaires, padedančias apibrėžti galimus ugdymo turinio konstravimo būdus kaip didaktines priegas, padėsiančias priešmokyklinio ugdymo mokytojui lanksčiai ir kūrybiškai nustatyti integravimo ryšio pobūdį. Nagrinėjant Ugdymo karjerai programą tikimasi, jog įtrauktas aktualus turinys padės numatyti priešmokyklinio amžiaus vaikų ugdymo(si) galimybes įvairiuose patirtiniuose kontekstuose, pritaikyti ugdymui palankius metodus ir būdus.

Ugdymo(si) karjerai idėjos glaudžiai siejamos su priešmokyklinio ugdymo patrauklumu, pasiūlant vaikams ugdymą, projektines veiklas patirti praktiškai veikiant grupės ar klasės aplinkoje. Tokia prieiga leidžia plėtoti karjeros ugdymo perspektyvą, susipažinus su darbo ir veiklos pasaulio realybe, formuoti ne išskaidytą, bet į pažinimo, tyrinėjimo ar stebėjimo orientuotą veiklos vaizdinį.

Priešmokyklinio ugdymo turinio gairių integracijai taikomi realių gyvenimo klausimų sprendimo būdai, ugdymosi turinio pritaikymas patirtiniam kontekstui, t. y. formuluojamos ugdymosi gairės, harmoningai siejamos su artimąja ugdytinių aplinka, motyvuoja vaikus mokytis ir toliau gilinti žinias, formuoti gebėjimus turimo žinojimo pagrindu. Integralumo pavyzdžiu galėtų būti praktika priešmokykliniame ugdyme, kai mokytojas, planuodamas ir organizuodamas vaikų aktyvią veiklą ir pažinimo procesą, nuosekliai augina vaikų mokymosi patirtį, naudodamas žodines ir nežodines demonstravimo priemones ar žaidimus, ir siekia užtikrinti ugdymosi nuoseklumą ugdymosi turinyje.

Tinkamai parinktas ugdymosi turinys sudaro kontekstualias sąlygas komunikavimo kompetencijai – kalbėjimo, klausymo, informacijos kūrimo lavinimui. Siekiama kiekvieną ugdymosi veiklą aktualizuoti, susieti ją su vaiko poreikiais, praktiniu pritaikymu. Į kiekvieną problemą, faktą, reiškinį žvelgiama iš vaiko pozicijų, jo akimis, aiškinamasi remiantis jo patirtimi. Priešmokyklinio amžiaus vaiko suvokimas ir mąstymas yra sinkretiški, t. y. nesuskaidyti. Todėl Ugdymo karjerai programoje siekiama, kad ugdymo turinys kiek įmanoma būtų integralus.

Ugdymo karjerai savęs pažinimo srities integralumo su priešmokyklinio ugdymo programa teikiamos naudos vaikų gebėjimų, kompetencijų ugdymui gali būti aptariamoms tiek plačiai – orientuojantis apibrėžti karjeros galimybes, tiek detalai – išskiriant smulkius gebėjimus ar žinias. Toliau pateiktoje lentelėje išrinkti pavyzdžiai demonstruoja konkrečių gebėjimų ugdymo galimybes pagal amžiaus tarpsnį.

Vaikų amžiaus tarpsnis	Gebėjimų integravimo aprašymas (Rakickienė, 2020)	Ugdymų gebėjimų elementai, susiję su integravimu
5–6 metų	Sparčiai vystosi vizualinės-motorinės integracijos gebėjimai, geba kopijuoti figūras, užrašyti pavienes raides, tiksliai kirpti žirkėmis.	Vizualiniai-motoriniai gebėjimai: <ul style="list-style-type: none"> → figūros kopijavimas pagal pateiktą ar pasirinktą pavyzdį; → pavienių raidžių rašymas; → tikslus atkartojimas kerpant žirkėmis.
	Aktyviai konstruoja prasmę integrudami stebint gaunamą informaciją ar pranešimą į savo turimą žinių sistemą (asimiliuoja į turimas schemas arba jas adaptuoja).	Prasmės konstravimo gebėjimai. Informacijos sujungimas su turima žinių sistema: <ul style="list-style-type: none"> → asimiliavimas į turimas (mąstymo, žinių) schemas; → turimų (mąstymo, žinių) schemų adaptavimas.

Tokia pateikiamo priešmokyklinio amžiaus vaiko kognityviosios ir socialinės-emocinės raidos aprašo analizė ir išskirti ugdymo gebėjimų integravimo pavyzdžiai leidžia suprasti, jog integralumo tikslas gali būti pasiektas konstruojant ugdymo turinio integravimo schemą, kurioje atspirties tašku gali būti siekiami ugdyti priešmokyklinio amžiaus vaikų gebėjimai bei jų integravimas.

Kompetencijų raidos apraše aptariami ir integravimo aspektai, kurie sudaro sąlygas konstruoti ugdymo turinį integruojant kompetencijų pasiekimų sritis ir priemones įvairialypei komunikacinei sąveikai užtikrinti, integruojant vaikų turimas žinias į kasdienį gyvenimą, nurodant panašumus ir skirtumus.

Kompetencijos pavadinimas, integruojamos dalies apibūdinimas

Elementai, susiję su integravimu

Komunikavimo kompetencija

Pranešimo perteikimas ir komunikacinė sąveika. Integruoja komunikavimo kanalus ir priemones įvairialypei komunikacinei sąveikai užtikrinti.

Komunikavimo kanalai.
Komunikavimo priemonės.
Forma – įvairialypė komunikacija.
Metodas – sąveikos užtikrinimas.

Kultūrinė kompetencija

Kultūrinis sąmoningumas. Integruoja savo žinias apie žmonių kasdienį (profesinį) gyvenimą. Nurodo panašumus ir skirtumus. Sąmoningai siekia dialogiško santykio su bendraamžiais.

Turimos žinios apie žmonių kasdienį (profesinį) veikimą.
Kasdienio gyvenimo sferos.
Forma – dialogiškas santykis.
Pažinimo metodai – panašumų ir skirtumų identifikavimas.

Kūrybiškumo kompetencija

Vertinimas ir refleksija. Vertina sprendimo naujumą, baigtumą, integralumą.

Darnus produkto sprendimas.
Pažinimo metodai – vertinimas ir refleksija.

Pažinimo kompetencija

Ugdymo sričių žinios ir gebėjimai. Pagrindiniai ugdymo sričių faktai ir idėjos. Integruoja, pritaiko patirtimi paremtas žinias ir suvokia skaitomą tekstą.

Patirtimi paremtos žinios.
Skaitomas tekstas.
Pažinimo metodai – suvokimas ir pritaikymas, tyrinėjimas.

Pateikti pavyzdžiai iliustruoja dar daugiau integracijos galimybių tarp bendrųjų kompetencijų: pasirinkti ir įvairesni ugdymo metodai bei būdai skatina vaikų didesnį aktyvumą, reikalauja daugiau atsakomybės, bendradarbiavimo, ugdo pažintinius gebėjimus, skatina vaikų pažinimo, saviraiškos poreikius, padeda jiems susipažinti su aplinka, gilinti žinias apie savo pasirinktą aplinkos objektą, o išsamiai išnagrinetą objektą pristatyti bendraamžiams.

Ugdymosi karjerai savęs pažinimo kompetencijos srities pasiekimai kloja pagrindus Priešmokyklinio ugdymo programoje išskirtomis septynioms kompetencijomis, kurios ugdomos per šešias ugdymo sritis. Paveiksle grafiškai pavaizduota, kurios priešmokyklinio amžiaus vaiko pasiekimų sritys sudaro vienos ar kitos kompetencijos pagrindus.

Savęs pažinimo kompetencijos sritis plėtojama nuosekliai. Pirmiausia priešmokyklinio amžiaus vaikas pažįsta save, savo emocijas, stiprybes ir silpnybes, mokosi būti savo gyvenimo tvarkytoju, organizuotu, atsakingu ir pasitikinčiu savimi. Šie gebėjimai vaikui svarbūs priimant atsakingus sprendimus, prisimant asmeninę, socialinę ir moralinę atsakomybę.

Savęs pažinimo kompetencijos sritis

Kompetencijos

RAIŠKOS TURINYS PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMOJE

Komunikavimo

Apibūdina savo jausmus ir emocijas, kylančias įvairių veiklų metu. Bendraudami, tardamiesi vaikai dalinasi patirtimi, įspūdžiais, įvardija savo mėgstamas veiklas.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Kelia, formuluoja klausimus apie gyvąją ir negyvąją gamtą.
Kalbinis ugdymas	Kasdienėse situacijose, naudodami verbalines ir neverbalines komunikavimo priemones, ugdomi gebėjimus suprasti, surasti, pritaikyti ir perteikti kitiems informaciją.
Matematinis ugdymas	Renka, fiksuoja (įvairiais simboliais) duomenis pagal vieną požymį, pasirinktu būdu juos pristato. Pasakodami epizodiškai derina skaičių ir giminę.
Meninis ugdymas	Komunikuoja ir save pristato įvairiomis meno kalbos bei raiškos priemonėmis, perteikdami išgyventas ar sumanytas situacijas, idėjas, emocijas.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Apibūdina savo jausmus ir emocijas, kylančias per skirtingas veiklas. Aptaria savo atsakomybes vystant fizinę sveikatą, kuriant saugią aplinką.
Visuomeninis ugdymas	Pasakoja apie save, savo patirtis, jausmus ir aplinką; klauso kitų vaikų pasakojimų.

Kultūrinė

Per patirtines kultūrinės veiklas vaikai išbando kūrėjo, atlikėjo, kultūros stebėtojo ir vartotojo vaidmenis.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Suvokia gamtos objektų svarbą etninėje kultūroje.
Kalbinis ugdymas	Per patirtines kultūrinės veiklas stengiasi rasti bendravimo būdą su bendraamžiais, suaugusiais, grupėje ar viešojoje vietoje.
Matematinis ugdymas	Dalinasi įspūdžiais apie tautinių raštų ornamentus, mozaikas, kuria jas. Ornamentų raštuose atpažįsta matematinę informaciją, vartoja matematinės sąvokas.
Meninis ugdymas	Susipažinę su kai kurių Lietuvos ir užsienio krūvių bei atlikėjų kūryba, dalinasi savo įspūdžiais apie kūrinių įvairovę.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Žaisdami, tyrinėdami, dalyvaudami renginiuose suvokia kultūrą, taisykles, perima tradicijas, jas pritaiko ir puoselėja artimoje aplinkoje.
Visuomeninis ugdymas	Priima ir socialiniu elgesiu išreiškia vertybes, aptaria skirtingus socialinius darinius.

Kūrybiškumo

Dalyvaudami generuojant ir įgyvendinant jiems aktualias idėjas, skirtingais būdais išbandydami kūrybinės veiklos priemones vaikai tyrinėja artimosios aplinkos objektus bei reiškinius, sukaupia patirtimi dalinasi su kitais.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Kurdami tariasi su kitais, dalinasi sumanymais. Piešiniais perteikia paprasčiausių gamtamokslinę informaciją.
Kalbinis ugdymas	Klausinėdami, dalindamiesi sumanymais įgyvendina idėjas, savaip interpretuoja reiškinius ir įvykius, modeliuoja, fantazuoja, kuria istorijas, siužetus ar pasakojimus.
Matematinis ugdymas	Susidūrę su sunkumais, padrašinti tęsia pradėtą veiklą. Įvairiais būdais dalinasi įspūdžiais apie veiklos eigą, rezultatus, atradimus. Simboliais kuria ir pateikia artimos aplinkos aiškią matematinę informaciją.
Meninis ugdymas	Kelia klausimus, dalinasi savo meniniais atradimais, sumanymais artimoje aplinkoje. Atpažįsta save meninėje raiškoje.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Vadovaudami žaidimui ar veiklai siūlo taisyklių pakeitimus, aktyvių veiklų pasirinkimo ir įgyvendinimo galimybes, atsižvelgdami į savo asmenines fizines ir emocines charakteristikas.
Visuomeninis ugdymas	Žaidybinėse situacijose atpažįsta ir apibūdina šeimos ir (ar) ekonominių santykių situacijas, kuria sprendimus, susijusius su individualia atsakomybe.

Pažinimo

Natūraliai smalsaudami, dalyvaudami organizuotose veiklose vaikai tiesiogiai stebi, tyrinėja artimiausią aplinką, kartu su kitais skiria, lygina, grupuoja, analizuoja reiškinius.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Visais pojūčiais tyrinėja artimiausią aplinką.
Kalbinis ugdymas	Žaisdami, tyrinėdami sieja kalbos garsus su jų simboliais, atpažįsta daugelį spausdintinių raidžių, perskaito pavienius žodžius ar trumpus sakinius.
Matematinis ugdymas	Kelia klausimus, įvardija problemas, ieško sprendimo būdų. Tyrinėdami, stebėdami pastebi ir nusako dėsningumus, juos pratęsia.
Meninis ugdymas	Smalsaudami, dalyvaudami organizuotose veiklose tiesiogiai stebi, tyrinėja artimiausią meninę aplinką.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Tyrinėja ir pažįsta save, emocijas ir kitus, atpažįsta ir pasakoja, kas yra sveikata, sveika gyvensena, saugumas. Tyrinėja ir atpažįsta kritines situacijas, analizuoja galimą elgesį.
Visuomeninis ugdymas	Orientuojasi laiko tėkmėje ir suvokia įvykių nuoseklumą, interpretuoja pilietinės visuomenės apraiškas.

Pilietiškumo

Aptardami gyvenimiškas situacijas vaikai skiria pilietišką ir nepilietišką, tinkamą ir netinkamą elgesį, aptaria svarbiausius susitarimus, elgesio taisykles ir jų laikosi.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Pastebi žmonių veiklos poveikį, dalyvauja bendruomenės veikloje. Pastebi žmogaus teigiamo ir neigiamo elgesio gamtoje pavyzdžius.
Kalbinis ugdymas	Spausdintinėmis raidėmis užrašo dažnai matomus žodžius, savo vardą. Taiko kai kurias kalbos etiketo taisykles.
Matematinis ugdymas	Dalinasi idėjomis, bendradarbiauja ieškant sprendimų. Atlikdami veiksmus tariasi dėl veikimo būdų atliekant matematinės procedūras.
Meninis ugdymas	Kartu su kitais dalyvauja kūrybiniuose projektuose, dalyvauja kultūriniame gyvenime, bendrauja su kūrėjais.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Bendradarbiauja su kitais bendrose sveikos gyvensenos veiklose, paiso savo ir kitų poreikių, atpažįsta emocijas, aiškinasi savo vaidmenį teikiant pagalbą.
Visuomeninis ugdymas	Elgesiu ir darbais prisideda prie grupės gerovės; tausoja ir tvarko savo, kitų žmonių ir bendrus daiktus; formuojasi atsakingo vartojimo nuostatas ir įpročius; samprotauja, kaip žmonių gyvenimas ir veikla veikia aplinką.

Skaitmeninė

Išbando technologijas bendravimui, bendradarbiavimui, dalinasi bendravimo patirtimi.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Naudodamiesi prieinamomis skaitmeninėmis priemonėmis ieško informacijos, stebi ir tyrinėja, piešia, kuria.
Kalbinis ugdymas	Mokosi atsakingai, saugiai bendrauti skaitmeninėje erdvėje.
Matematinis ugdymas	Pastebi ir įvardija dėsningumus, juos pratęsia.
Meninis ugdymas	Išbando technologijas savo kūrybai išreikšti, dalinasi su kitais.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Peržiūri skaitmeninį turinį, ieško informacijos, piešia, kuria, žaidžia ugdomojusius žaidimus, tyrinėja su sveika gyvensena susijusią informaciją.
Visuomeninis ugdymas	Tausoja ir laikydamiesi susitarimų naudoja skaitmeninius įrenginius.

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos

Reflektuoja savo pomėgius, nusakydami, ką daryti patinka, o kas nepatinka; suvokia savo augimą bei vietą šeimoje, ugdymo įstaigos bendruomenėje, pasaulyje.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Paaiškina, ko reikia žmogui, kad jis gyventų, gerai jaustųsi, būtų sveikas, atsakingas ir saugus.
Kalbinis ugdymas	Reflektuoja savo pomėgius, nusakydami, ką daryti patinka arba nepatinka, suvokia savo augimą bei vietą šeimoje, ugdymo įstaigos bendruomenėje, pasaulyje.
Matematinis ugdymas	Dalinasi savo veiksmais bendrame grupės darbe, priima kitų sprendimus.
Meninis ugdymas	Žaisdami, tyrinėdami meninę aplinką aptaria įvairias situacijas, plėtoja savimonės gebėjimus: supranta mimiką ir kūno kalbą reiškiamas emocijas, į jas reaguoja, apmąsto ir nusako.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Supranta saugaus elgesio taisyklių svarbą atitinkamose situacijose, jaučia atsakomybę jų laikantis, veikiant kartu su kitais. Atpažįsta ir priima įvairius komandinius vaidmenis.
Visuomeninis ugdymas	Tyrinėja savo paties augimą, juo džiaugiasi. Elgiasi draugiškai su bendraamžiais; bendrauja su skirtingais nei jis ar ji, žaidžia kartu; bando suprasti žmones ir priima jų įvairovę; demonstruoja įtraukų elgesį.

1.3. Ugdymo karjerai kompetencijų raiška

1.3.1. Savęs pažinimas ir priėmimas

1.3.1.1. Aš esu, aš moku, aš galiu

„Aš esu, aš moku, aš galiu“ ugdymo karjerai planas

Ugdymo(si) karjerai sritis	A1. Savęs pažinimas.
Ugdymo(si) karjerai kompetencija	0.1.1. Savęs pažinimas ir priėmimas.
Priešmokyklinio ugdymo karjerai kompetencijų raiška	0.1.1.1. Apibūdina save, savo bruožus, paaiškina individualius poreikius, papasakoja, ką daryti patinka, o kas nepatinka.
Žinios ir supratimas	0.1.1.2. Apibūdins save ir įvardys pomėgius. 0.1.1.3. Atpažins ir įvardys, kuo žmonės yra skirtingi. 0.1.1.4. Nusakys dvasines ir fizines asmens galias.
Gebėjimai	0.1.1.5. Apibūdins save, savo kūną ir elgesį, mintis, jausmus ir emocijas. 0.1.1.6. Paaiškins: kas aš esu, koks (-ia) aš esu? 0.1.1.7. Interpretuos patirtus netikėtus pojūčius.
Nuostatos	0.1.1.8. Pažins ir pripažins savo savitumą, emocijas, išskirtinumą ir kaitą.

VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

„Aš esu, aš moku, aš galiu“

Tikslas	Skatinti pažinti save ir kitus, gebant išskirti asmenybės charakteristikas.
Uždaviniai	1. Skatinti atidžiau žvelgti į save ir kitą skirtingose aplinkose, išskiriant savo savybes ir gebėjimus. 2. Skatinti atpažinti ir įvardyti skirtingas emocijas. 3. Stiprinti gebėjimą paaiškinti profesijai būdingus asmens bruožus.
Ugdomoji aplinka, priemonės	Grupės aplinka, vaizdinės priemonės (plakatai, vaikų ir jų šeimos narių nuotraukos), veidrodys, dailės reikmenys ir priemonės, užduočių lapai.

Taikytinos IT priemonės ir (ar) skaitmeninės programos

Veiklos

Interaktyvioji lenta („PowerPoint“ programa sukurtos skaidrės).
Fotoaparatas.

Piešimas internetinėmis priemonėmis (pvz., paint, tuxpaint.org).

„Aš esu, aš moku, aš galiu“

Jvadinė dalis

Per ryto ratą aptarkite vaikų fizinius požymius. Kalbėkite su vaikais apie jų emocijas.

1. Savęs ir kito pažinimas taikant stebėjimo metodą

Apsidairykite ir pažiūrėkite atidžiai į vieną pasirinktą draugą.

Pasimatuokite atsistoję vienas šalia kito.

Pažiūrėkite į save veidrodyje ir į draugą.

Klausimai diskusijai:

- Kuo mes panašūs išvaizda?
- Koks mūsų ūgis, kuo jis skiriasi?
- Kuo skiriasi mano ir draugo išvaizda: akys, veidas?..

Jvardykite, kokia draugo emocija. Ką tai reiškia?

Siūlomos veiklos

2. Grupės vaikų ir suaugusiųjų fotografija

Leiskite vaikams nufotografuoti vienam kitą. Nuotraukas perkelkite į interaktyviąją lentą.

Klausimai diskusijai:

- Kokius skirtumus tarp grupės vaikų matote ir ką jie reiškia?
- Kuo esame panašūs, kokie požymiai leidžia tai atskleisti?
- Ką tai sako apie mus?

Vaikų atsakymus surašykite (1 priedas).

/skaitmeninė užduotis/ **Grupės fotografija**

3. Aš piešiu save

Leiskite vaikui įvairiomis priemonėmis nupiešti save tokį, kokį mato save veidrodyje. Leiskite piešti ant veidrodžio žiūrint į jį.

Po pertraukos paprašykite, kad nupieštų save tokį, kokį nori matyti, piešimo programoje naudodamas interaktyviąją lentą (Piešimas 3D). Perkelkite visų vaikų piešinius į vieną programos langą.

Po pirmos ir antros veiklos su vaikais aptarkite, kuo skiriasi piešinys veidrodyje ir interaktyviojoje lentoje: kas pasikeitė, kodėl pasikeitė piešinio Aš vaizdas, ką reiškia pačiam vaikui jo piešinys?

4. Apie mane: aš moku

Leiskite vaikams pagalvoti, ką veikdami jie jaučiasi geriausiai. Ką patinka veikti, kodėl? Pasiūlykite užpildyti „Aš moku“ veiklos kortelę (2 priedas).

/skaitmeninė užduotis/ **Aš moku**

5. Aš galiu. Mano pagalbos kitam dienoraštis

Pakalbėkite su vaikais, kaip jie gali padėti kitiems. Pasiūlykite savaitės pagalbos planą. Kiekvieną dieną pagalbos plane vaikas pažymi, kokią pagalbą jis suteikė kitiems (3 priedas).

Refleksija**Veiklų apibendrinimas. Televizijos laida „Aš savo grupėje“**

Po veiklų ir savianalizės kiekvienas vaikas pristato save, kas jis yra ir kuo išsiskiria, ką moka daryti geriausiai, kokią pagalbą teikė aplinkiniams. Pristatymas įrašomas, siekiant vystyti savęs pažinimo temą kitomis dienomis.

Klausimai, susiję su refleksija

- Koks esu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Ką moku? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Kuo išsiskiriu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.

1.3.1.2. Kuo aš noriu būti**Ugdymo karjerai planas „Kuo aš noriu būti“****Ugdymo(si) karjerai sritis**

A1. Savęs pažinimas.

Ugdymo(si) karjerai kompetencija

0.1.1. Savęs pažinimas ir priėmimas.

Priešmokyklinio ugdymo karjerai kompetencijų raiška

0.1.1.1. Apibūdina save, savo bruožus, paaiškina individualius poreikius, papasakoja, ką daryti patinka, o kas nepatinka.

Žinios ir supratimas

0.1.1.1.2. Apibūdins save ir įvardys pomėgius.

0.1.1.1.3. Atpažins ir įvardys, kuo žmonės yra skirtingi.

0.1.1.1.4. Nusakys dvasines ir fizines asmens galias.

Gebėjimai

0.1.1.1.5. Apibūdins save, savo kūną ir elgesį, mintis, jausmus ir emocijas.

0.1.1.1.6. Paaiškins: kas aš esu, koks aš esu?

0.1.1.1.7. Interpretuos patirtus netikėtus pojūčius.

Nuostatos

0.1.1.1.8. Pažins ir pripažins savo savitumą, emocijas, išskirtinumą ir kaitą.

VEIKLOS ORGANIZAVIMAS**„Kuo aš noriu būti“****Tikslas**

Skatinti pažinti skirtingose veiklose, siekiant atpažinti savo elgesio ir interesų sritis.

Uždaviniai

1. Skatinti analizuoti skirtingas veiklos sritis, kuriose vaikas jaučiasi geriausiai.
2. Stiprinti savimoneį, savęs pažinimą, įtvirtinant pozityvų elgesį.

Ugdomoji aplinka, priemonės

Grupės aplinka, vaizdinės priemonės (plakatai su skirtingomis veiklomis ar profesijomis), įvairūs žurnalai, kūrybinei raiškai skirtos priemonės, užduočių lapai.

Taikytinos IT priemonės ir (ar) skaitmeninės programos

Interaktyvioji lenta („PowerPoint“ programa sukurtos skaidrės).
Fotoaparatas.

Dėlionės sudarymas programa
(prieiga internete: <https://im-a-puzzle.com/>).

Veikla grupėje ar individualiai**„Kuo aš noriu būti“****Įvadinė dalis**

Pakalbėkite su vaikais apie jų pomėgius, labiausiai patinkančias veiklas.

1. Man ir kitiems patinkančių veiklos sričių pažinimas (interviu)

Vaikai vienas kitam užduoda klausimus. Mokytojas vaikų atsakymus užrašo lentoje.

Klausimai interviu:

- Ką dabar labiausiai norėtum nuveikti?
- Kodėl tau tai svarbu?

Apibendrinkite kartu su vaikais: kuo mūsų visų norai panašūs ir kuo skiriasi.

Siūlomos veiklos**2. Mano pomėgių koliažas**

Leiskite vaikams iš įvairių žurnalų paveikslėlių padaryti koliažą, kuriame atsispindėtų labiausiai patinkančios veiklos.

Nufotografuotus koliažus perkelkite į interaktyviąją lentą.

Paklauskite vaikų, kokias veiklas jie žiūrėdami į koliažą atpažįsta.

Aptarkite, kodėl tai jiems yra labiausiai patinkanti veikla, kas jiems labiausiai sekasi užsiimant ta veikla. Užrašykite vaiko įvardytas veiklas.

3. Mano stiprybių pilis

Pasiūlykite vaikams atlikti savo stiprybių įsivertinimą (4 priedas).

Užduokite vaikams keletą klausimų, o jų atsakymus užrašykite:

- Kodėl tu patinki savo draugams?
- Kas tau sekasi geriausiai?
- Už ką tave giria tėvai ar globėjai?

Remdamiesi atsakymais pasiūlykite vaikams apibūdinti save.

/skaitmeninė užduotis/ **Mano stiprybių pilis**

4. Stipri plyta – tvirtas namas

Pasiūlykite vaikams pastatyti tvirtą stiprybių namą. Ant kiekvienos plytos yra užrašyta savybė–stiprybė. Perskaitykite jas kartu su vaikais. Pasiūlykite stiprybių pavadinimus apvedžioti skirtingomis linijomis, užpildyti pirmą pasirinktos stiprybės raidę (5 priedas).

Refleksija

/skaitmeninė užduotis/ **Stipri plyta – tvirtas namas**

5. Profesijų interesų sričių pažinimas (J. Holland)

Pažiūrėkite su vaikais įvairių profesijų paveikslėlius. Paprašykite, kad jie įvardytų profesijas, kurios jiems atpažįstamos ir (ar) patinkančios.

Atlikite su vaikais užduotį (6 priedas).

/skaitmeninė užduotis/ **Profesijų interesų sričių pažinimas**

6. Pasiūlykite vaikams 6 skirtingas veiklas, vadovaudamiesi J. Hollando interesų sritimis

Kiekvieną vaiką, atliekantį veiklą, nufotografuokite.

Fotografijas perkelkite į programą, prieinamą internetu <https://im-a-puzzle.com/>, ir sudarykite grupės vaikų interesų dėlionių albumą.

Leiskite vaikams pasirinkti, kokią dėlionę jie norėtų dėlioti. Aptarkite jų pasirinkimą.

Veiklų apibendrinimas. Televizijos laida „Man patinka veikti...“

Po veiklų ir atliktos savianalizės kiekvienas vaikas pristato save: kokia veikla jam labiausiai patinka ir kaip jis save galėtų apibūdinti. Siekiant tęsti savęs pažinimo temą kitomis dienomis, pristatymas yra įrašomas.

Klausimai, susiję su refleksija

- Koks esu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Ką moku? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Kuo išsiskiriu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.

1.3.1.3. Mano jausmų ir minčių istorija

Planas „Mano jausmų ir minčių istorija“ ugdymo karjerai turiniui įgyvendinti

Ugdymo(si) karjerai sritis

A1. Savęs pažinimas.

Ugdymo(si) karjerai kompetencija

0.1.1. Savęs pažinimas ir priėmimas.

Priešmokyklinio ugdymo karjerai kompetencijų raiška

0.1.1.1. Apibūdina save, savo bruožus, paaiškina individualius poreikius, papasakoja, ką daryti patinka, o kas nepatinka.

Žinios ir supratimas

0.1.1.1.2. Apibūdins save ir įvardys pomėgius.

0.1.1.1.3. Atpažins ir įvardys, kuo žmonės yra skirtingi.

0.1.1.1.4. Nusakys dvasines ir fizines asmens galias.

Gebėjimai

0.1.1.1.5. Apibūdins save, savo kūną ir elgesį, mintis, jausmus ir emocijas.

0.1.1.1.6. Paaiškins: kas aš esu, koks (-ia) aš esu?

0.1.1.1.7. Interpretuos patirtus netikėtus pojūčius.

Nuostatos

0.1.1.1.8. Pažins ir pripažins savo savitumą, emocijas, išskirtinumą ir kaitą.

VEIKLOS ORGANIZAVIMAS „Mano jausmų ir minčių istorija“

Tikslas

Skatinti pažinti realų save, mokyti išskirti asmenybės savybes, gebėjimus ir emocijas.

Uždaviniai

1. Skatinti modeliuoti savęs realų Aš vaizdą patirtinėse veiklose.
2. Pakviesti vaikus dalintis savo mintimis ir tyrinėti draugų išsakytas mintis.
3. Ugdyti vaikų klausymosi ir klausinėjimo įgūdžius, siekiant suprasti kitų išgyvenimus, atpažinti ir priimti sau bei aplinkai naudingus sprendimus.

Ugdomoji aplinka, priemonės

Grupės aplinka, vaizdinės priemonės (plakatai), dailės reikmenys ir priemonės, užduočių lapai.

Taikytinos IT priemonės ir (ar) skaitmeninės programos

Interaktyvioji lenta („PowerPoint“ programa sukurtos skaidrės).
Fotoaparatas.

Veikla**Įvadinė dalis**

Pakalbėkite su vaikais, kaip kuriamos pasakos, istorijos, kaip atsiranda personažai, kokie jie gali būti. Klausimai diskusijai:

- Koks personažas norėtum būti? Kuo šis personažas tau patinka? Ką jis moka?

Pasiūlykite vaikams susikurti savo istoriją.

Siūlomos veiklos**1. Personažo sukūrimas**

Pasiūlykite vaikams pasirinktomis priemonėmis nupiešti personažą savo kuriamai istorijai.

Nupieštą personažą nufotografuokite ir įkelkite į interaktyviąją lentą.

2. Mano istorijos kūrimas

Pasiūlykite vaikams programoje (sukurti algoritmus) pasitelkus IT įrankius sukurti istoriją iš duotų pasirinktų elementų (7 priedas).

/skaitmeninė užduotis/ **Mano istorijos kūrimas**

Refleksija

Atspausdinkite pradėtą kurti programoje istoriją ir leiskite užbaigti jos kūrimą piešiant ar lipdant, taikant įvairias priemones: medžiagas, siūlus, žurnalus ar kt.

Užbaigus vaikams piešinį užduokite klausimus, o jų atsakymus užrašykite:

- Kaip jaučiasi jūsų sukurtas personažas?
- Kaip jį galėtumėte apibūdinti, koks jis?
- Už ką jis save galėtų pagirti? Už ką kiti?
- Ką jam labiausiai patinka veikti? Kuo ši veikla jam įdomi?

3. Mano minčių pasaulis (8 priedas)

/skaitmeninė užduotis/ **Mano minčių pasaulis**

Klausimai, susiję su refleksija

- Koks esu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Ką moku? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Kuo išsiskiriu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.

2. KARJEROS GALIMYBIŲ PAŽINIMAS

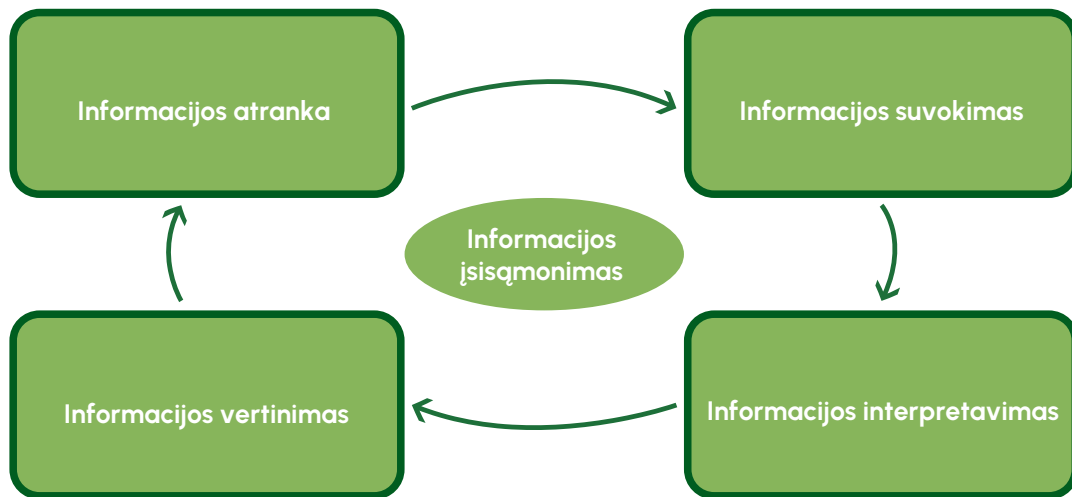
2.1. Karjeros galimybių pažinimo kompetencijų apibrėžtis

Kiekvieno asmens karjera bei jos suvokimas vyksta per dinamišką sąveiką su aplinka (įvairios ugdymo(si) situacijos, formos, būdai, ugdomosios erdvės, sąveika su suaugusiais ir bendraamžiais). Asmens virsmas vyksta kartu su jį supančios aplinkos vyksmo dinamika, reaguojant į artimos aplinkos pokyčius. Atsižvelgiant į tai, priešmokyklinio amžiaus vaikui kyla būtinybė nuolat analizuoti dabartinę aplinką ir save patį joje, susipažinti su suaugusiųjų istorija karjeros kontekste ir išmokti analizuoti, vertinti profesijų ir darbo rinkos aplinką artimiausioje perspektyvoje.

Informacijos analizės ir sintezės procesai priešmokykliniame amžiuje vis dar sudėtingi ir paremti patirtimi grįstomis žiniomis. Šiame patyrimo aktyviausi žinių formavimo, informacijos teikimo šaltiniai yra vaiko šeima, seneliai, mokytojai, draugai. Tačiau siekiant gauti kuo daugiau platesnės ir objektyvesnės informacijos apie vaiko aplinką, profesijų įvairovę bei karjeros galimybių pažinimą būtina praplėsti teikiamos informacijos gavimo kanalus, būdus bei formas. Karjeros informacija kaip svarbi karjeros valdymo proceso dalis naudinga tuo atveju, jei yra paremta tikslumu, objektyvumu ir praktiniu pritaikomumu, o informacijos paieškos, atrankos iniciatoriai bei atlikėjas yra pats vaikas. Šioms sąlygoms pagrindiniu akcentu tampa sukonstruota saugi vaikui aplinka, formuojanti jo pasitikėjimą savimi, drąsumą bei savęs įtvirtinimą aktyvioje informacijos paieškoje ir atrankoje.

Šiuolaikinės karjeros galimybių tyrinėjimo samprata grįsta mokymosi visą gyvenimą filosofija ir yra paremta asmens aktyvumu, sąmoningumu, analitiniu bei kritiniu mąstymu. Todėl priešmokyklinio ugdymo mokytojams yra keliamas uždavinys konstruoti aktyvias, integruojančias įvairius gebėjimus, kontekstualias veiklas, paremtas gebėjimu ne tik aktyviai veikti, bet ir analizuoti turimą informaciją, suprasti jos tikslingumą ir pritaikomumą skirtinguose veiklos kontekstuose. Suprojektuotose ugdomosiose veiklose svarbu vadovautis šiuolaikinėmis karjeros teorijomis, kurios akcentuoja paties asmens prasmingos tikrovės kūrimą, įprasminančios vaiko praeities ir dabarties patirtį bei proaktyvumą. Motyvuotas ir aktyvus vaikas karjeros informacijos paieškoje yra atviras pažinti karjerą, aplinkos pokyčius bei kūrybiškiau sprendžia atsirandančias sudėtingas situacijas. Konstruojant mokymo(si) patirtis svarbu numatyti veiklas, nukreipiančias vaiką prisiimti atsakomybę už save, planavimą ir vertinimą, patirties analizę, ugdyti žinių suvokimo svarbą bei jų pritaikymą čia ir dabar. Įvairių užduočių metu, tirdamas karjeros galimybes, vaikas renka faktus ir duomenis jam priimtiniu būdu apie išorinę aplinką, kritiškai juos analizuoja, interpretuoja ir suteikia jiems asmeninę prasmę. Tai leidžia ne tik formuoti vaikui pasaulio vaizdą, bet ir atveria savęs suvokimo bei įprasminimo galimybes karjeroje, leidžia palyginti skirtingas aplinkas pagal tai, kiek jos atitinka jo vertybes.

Karjeros galimybių pažinimas siejamas su vienu iš pagrindinių priešmokykliniame amžiuje pažinimo kompetencijos ugdymo būdų – tyrinėjimu. Siekiant pažinti karjeros galimybes yra tyrinėjama ir analizuojama informacija įvairiuose profesiniuose kontekstuose. Karjeros tyrinėjimas suprantamas kaip procesas, reikalaujantis laiko, vaiko pastangų ir atliekantis reguliuojamąją funkciją. Tai reiškia, kad integraliai ugdomi tokie gebėjimai kaip planavimas, stebėjimas ir įsisąmoninimas.

Karjeros informacija, kuri yra susijusi su darbo pasauliu, gali būti naudinga plėtojant ir valdant karjerą. Ši informacija suprantama kaip visa informacija, kuri padeda įgyti ar praplėsti žinias apie darbo pasaulį, karjeros galimybes ir priimti karjeros sprendimus (Valickas ir kt., 2012).

Šiuolaikinės informacinių ir komunikacinių technologijų galimybės sudaro sąlygas surasti įvairią informaciją, susijusią su profesijomis, darbo rinka bei jų pažinimu. Todėl svarbu įtraukti į ugdomąjį procesą užduotis, susijusias su karjeros galimybių pažinimu, naudojantis įvairiais informacijos šaltiniais: tekstone medžiaga, garsinėmis regimosiomis priemonėmis gaunama informacija, internetinėmis karjeros valdymo sistemomis. Taigi galima daryti prielaidą, kad svarbus akcentas ugdant priešmokyklinio amžiaus vaikų informacijos paieškos ir atrankos gebėjimus yra sistemingumas, integralumas bei proaktyvumas. Tai sukuria prielaidas pažinti profesijų įvairovę bei jos galimybes.

Karjeros galimybių pažinimo kompetencijos srityje išskiriami tokie aspektai:

- karjeros informacija ir jos valdymas;
- karjeros galimybių tyrinėjimas;
- karjeros informacijos tikslingas rinkimas iš įvairių šaltinių;
- karjeros informacijos rinkimas remiantis patirtimi;
- mokymo(si) galimybių tyrinėjimas.

Metodinėse rekomendacijose pedagogams ugdymo(si) karjerai kompetencijų karjeros galimybių pažinimo kompetencijos srityje išskiriamos karjeros informacijos paieškos ir veiksmingo naudojimo, mokymosi visą gyvenimą galimybių pažinimo bei darbo pasaulio galimybių, įvairovės ir kaitos pažinimo kompetencijos.

Ugdant karjeros informacijos paieškos ir veiksmingo naudojimo kompetenciją svarbu formuoti priešmokyklinio amžiaus vaikų informacijos paieškos ir analizės įgūdžius naudojant įvairius informacijos paieškos būdus. Dalintis savo atradimais su kitais vaikais žaidžiant ar atliekant modeliuojamas užduotis.

Ugdant mokymosi visą gyvenimą galimybių pažinimo kompetenciją priešmokyklinio amžiaus vaikai mokosi suprasti tikslo sąvoką, ugdomi jų tikslų kėlimo gebėjimai asmeninėmis bei savęs ugdymo kryptimis. Vaikai analizuoja šeimos istorijas, šeimos narių pasiekimus pasirinkus tam tikrą profesiją.

Ugdant darbo pasaulio galimybių, įvairovės ir kaitos pažinimo kompetenciją priešmokyklinio amžiaus vaikai ugdomi analitinius gebėjimus: domėdamiesi žmonių veiklą įvairovė, jų sėkmės istorijomis atpažįsta, analizuoja ir paaiškina, ką ir kodėl žmonės dirba, kodėl tai yra svarbu ir kas yra jų pašaukimas.

Priešmokyklinio amžiaus vaikų ugdymo karjerai kompetencijos ir pasiekimai

Ugdymo(si) karjerai kompetencijų sritis – B. Karjeros galimybių pažinimas

Ugdymo karjerai kompetencija	B1. Karjeros informacijos paieška ir veiksmingas naudojimas	B2. Mokymosi visą gyvenimą galimybių pažinimas	B3. Darbo pasaulio galimybių, įvairovės ir kaitos pažinimas
Ugdymo(si) karjerai kompetencijos raiška	0.2.1.1. Randa ir analizuoja informacijos šaltinius, atpažįsta darbo veiklų ir profesijų įvairovę žaisdamas.	0.2.2.1. Paaškina, kas yra tikslas ir kaip iškeltas tikslas padės mokytis, kelia elementarius tikslus ir pasako, kaip jų sieks.	0.2.3.1. Atpažįsta, analizuoja ir paaškina, ką ir kodėl žmonės dirba.
Žinios ir supratimas	0.2.1.1.2. Randa ir analizuoja informacijos šaltinius 0.2.1.1.3. Atpažįsta darbo veiklų ir profesijų įvairovę žaisdamas.	0.2.2.1.2. Nusako, kas veikiama darželyje. 0.2.2.1.3. Papasakoja apie individualius ir grupinius žaidimus.	0.2.3.1.1. Aptaria, kas yra pašaukimas, sėkmė ir darbas. 0.2.3.1.2. Pasikalba apie žmonių darbo (veiklų) įvairovę, reikšmę ir reikalingumą.
Gebėjimai	0.2.1.1.4. Papasakoja, kur ir kaip galima susirasti žinių, (sužinoti) su profesija susijusią informaciją.	0.2.2.1.4. Papasakoja apie savo šeimą, giminę (brolius, seseris), draugus. 0.2.2.1.5. Apgalvoja ir dalinasi savo tėvų, giminaičių gyvenimo istorijomis, grupės ir bendruomenės dabartimi.	0.2.3.1.3. Papasakoja, kuo dirba (užsiima) tėvai, broliai, seserys. 0.2.3.1.4. Pasidalina savo svajonėmis, kuo nori užsiimti (dirbti) gyvenime.
Nuostatos	0.2.1.1.5. Parodo susidomėjimą aplinka ir joje esančiais daiktais.	0.2.2.1.6. Pažįsta savo artimiausią socialinę, gyvenamąją aplinką, žmones.	0.2.3.1.5. Domisi žmonių veiklų (darbų) įvairove, pobūdžiu, sėkme.
Ugdymo karjerai temos	<ul style="list-style-type: none"> → Tyrinėju profesijų pasaulį → Kaip jaučiuosi profesijų įvairovėje → Auginu savo profesijų medį 	<ul style="list-style-type: none"> → Įdomios kodėl mintys → Ką reiškia mąstyti apie profesiją → Iškalbinga profesijų kelionė labirintu 	<ul style="list-style-type: none"> → Aš atpažįstu profesijas → Kuriu knygą – profesijų istorijos → Profesijų žaismė ir atradimai

2.2. Karjeros galimybių pažinimo kompetencijų integralumas su priešmokyklinio ugdymo programa

Karjeros galimybių pažinimo sritis

Kompetencijos

RAIŠKOS TURINYS PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMOJE

Komunikavimo

Kasdienėse situacijose (grupėje, namie, išvykose ir kt.), naudodami verbalines ir neverbalines komunikavimo priemones (žodžius, garsus, vaizdus, skaitmenines priemones ir kt.), vaikai ugdosi gebėjimus suprasti, surasti, pritaikyti ir perteikti kitiems informaciją.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Žodžiais, simboliais perteikia informaciją apie gamtos objektus bei reiškinius, juos aiškina.
Kalbinis ugdymas	Kasdienėse situacijose, naudodami verbalines ir neverbalines komunikavimo priemones, ugdosi gebėjimus suprasti, surasti, pritaikyti ir perteikti kitiems informaciją.
Matematinis ugdymas	Renka, fiksuoja (įvairiais simboliais) duomenis pagal vieną požymį, pasirinktu būdu juos pristato vartodami matematinės sąvokas. Keldami paprastus klausimus tyrinėja kasdienes matematinės situacijas.
Meninis ugdymas	Žaisdami ir kitų veiklų metu komunikuoja ir save pristato įvairiomis meno kalbos bei raiškos priemonėmis, perteikdami išgyventas ar sumanytas situacijas, idėjas, emocijas.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Tyrinėdami analizuoja ir apibūdina savo ir kitų jausmus, emocijas, kylančias per įvairias sveikos gyvensenos, fizinio aktyvumo veiklas.
Visuomeninis ugdymas	Komunikuoja su bendraamžiais ir suaugusiais skirtingose situacijose, taip siekdami pažinti visuomeninio ugdymo aspektus.

Kultūrinė

Per patirtines kultūrines veiklas vaikai išbando kūrėjo, atlikėjo, kultūros stebėtojo ir vartotojo vaidmenis.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Suvokia gamtos objektų svarbą etninėje kultūroje.
Kalbinis ugdymas	Per patirtines kultūrines veiklas išbando kūrėjo, atlikėjo, kultūros stebėtojo ir vartotojo vaidmenis, išreiškdami save žodžiu ar raštu.
Matematinis ugdymas	Dalinasi įspūdžiais apie tautinių raštų ornamentus, mozaikas, kuria jas.
Meninis ugdymas	Susipažinę su kai kurių Lietuvos ir užsienio kūrėjų bei atlikėjų kūryba dalinasi savo įspūdžiais apie kūrinių įvairovę. Nusako panašumus ir skirtumus.

Sveikatos ir fizinis ugdymas Žaisdami, tyrinėdami, dalyvaudami veiklose tyrinėja artimiausią aplinką, tautinius žaidimus, suvokia pagalbos teikimo svarbą ir pritaikomumą įvairiose situacijose, perima tradicijas, jas pritaiko.

Visuomeninis ugdymas Per patirtį tyrinėja kultūrą, lygina su kitų artimoje aplinkoje stebimų kultūrų apraiškomis.

Kūrybiškumo

Klausinėdami, dalindamiesi savo sumanymais, žinojimu, talentais įgyvendina idėjas, savaip interpretuoja reiškinius ir įvykius, modeliuoja, fantazuoja, kuria istorijas, siužetus ar pasakojimus.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas Apmąsto savo kūrybinį darbą, svarsto, kas pavyko, o ką reikėtų tobulinti.

Kalbinis ugdymas Žaisdami, stebėdami, veikdami po vieną, ar drauge su kitais, tyrinėja mėgstamas knygas, deklamuoja trumpus eilėraščius, kuria nesudėtingus tekstus.

Matematinis ugdymas Siūlo užduoties atlikimo idėją ir (ar) sprendimo būdą. Tyrinėdami aplinkoje atpažįsta aiškiais piešiniais, žodžiais, simboliais pateiktas sekas.

Meninis ugdymas Kelia klausimus, dalinasi savo sumanymais artimoje aplinkoje. Ieško naujų raiškos būdų, improvizuoja ir analizuoja.

Sveikatos ir fizinis ugdymas Vadovaudami žaidimui ar veiklai siūlo įvairius sprendimo būdus, taisyklių pakeitimus, pateikia sveikatai palankaus elgesio pavyzdžius.

Visuomeninis ugdymas Kūrybiškai taiko žinias apie darbinę veiklą, tyrinėja ekonominius santykius ir aplinką; savaip interpretuoja stebimus socialinio ir pilietinio gyvenimo reiškinius.

Pažinimo

Kelia klausimus, įvardija problemas, ieško sprendimo būdų, mokosi iš savo veiklos įvairiais būdais dalindamiesi įspūdžiais, kaip atliko veiksmus ir kokią seką; remdamiesi ankstesne patirtimi svarsto, ką kitą kartą darytų kitaip.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas Visais pojūčiais tyrinėja artimiausią aplinką; savais žodžiais nusako, ką veikia gamtininkas, mokslininkas.

Kalbinis ugdymas Žaisdami, tyrinėdami sieja kalbos garsus su jų simboliais, atpažįsta daugelį spausdintinių raidžių, pastebi panašumus ir skirtumus, tyrinėja knygas ar kitus leidinius.

Matematinis ugdymas Kelia klausimus, įvardija problemas, ieško sprendimo būdų. Pastebi dėsningumus, matematinės sekas aplinkoje, reiškiniuose.

Meninis ugdymas Smalsaudami, dalyvaudami organizuotose veiklose stebi, tyrinėja artimiausią meninę aplinką.

Sveikatos ir fizinis ugdymas Tyrinėja ir pažįsta savo ir kitų (emocijas, sveikos gyvensenos ir fizinio aktyvumo, pilietinio elgesio požymius). Atpažįsta ir pasakoja, kas yra sveikata, sveika gyvensena, saugumas esant sąveikai su kitais.

Visuomeninis ugdymas Aiškinasi pinigų reikšmę, daiktų piniginę vertę; tyrinėja ir aptaria profesijas.

Pilietiškumo

Bendradarbiauja su kitais bendrose veiklose, paiso savo ir kitų poreikių, stengiasi gerbti kito nuomonę, ieško visiems tinkamo sprendimo, puoselėja vertybes (pagarbą, draugystę ir pan.).

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Pastebi žmonių veiklos poveikį, dalyvauja bendruomenės veikloje. Iš artimos aplinkos pateikia pavyzdžių, kaip išradimai palengvina žmogaus gyvenimą.
Kalbinis ugdymas	Spausdintinėmis raidėmis užrašo dažnai matomus žodžius. Bendrauja atsižvelgdami į tikslą, išsako savo požiūrį ir išklauso kitą.
Matematinis ugdymas	Dalinasi idėjomis. Atlikdami veiksmus tariasi dėl veikimo būdų.
Meninis ugdymas	Kartu su kitais ieško raiškos galimybių, ruošiasi ir dalyvauja kūrybiniuose projektuose.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Bendradarbiauja su kitais bendrose veiklose, paiso savo ir kitų poreikių, taisyklių, tyrinėja pilietiškumo apraiškas, sveiką gyvenseną, fizinį aktyvumą, pagalbos teikimą.
Visuomeninis ugdymas	Tyrinėjimo metu formuojasi atsakingo vartojimo nuostatas ir įpročius. Samprotauja, kaip žmonių gyvenimas ir veikla veikia aplinką.

Skaitmeninė

Išbando technologijas bendravimui, bendradarbiavimui, dalinasi bendravimo patirtimi.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Naudodamiesi prieinamomis skaitmeninėmis priemonėmis ieško ir atranda informaciją apie reiškinius, tyrimus.
Kalbinis ugdymas	Mokosi atsakingai, saugiai bendrauti skaitmeninėje erdvėje: tyrinėja kalbą savo pasirinktuose šaltiniuose, interneto erdvėje.
Matematinis ugdymas	Tyrinėdami virtualioje aplinkoje pateiktus, atrastus, pastebėtus matematinius objektus bando juos apibūdinti, konstruoti, modeliuoti.
Meninis ugdymas	Tyrinėja, susipažįsta su meno raiškos būdais ir formomis naudodamiesi informacinėmis technologijomis. Meninės raiškos informaciją aptaria kartu, dalinasi savo žiniomis su kitais.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Peržiūri skaitmeninį turinį, ieško informacijos, piešia, kuria, žaidžia ugdomuosius žaidimus, tyrinėja.
Visuomeninis ugdymas	Tausoja ir laikydamiesi susitarimų naudoja skaitmeninius įrenginius.

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos

Reflektuoja savo pomėgius, nusakydami, ką daryti patinka, o kas nepatinka; suvokia savo augimą bei vietą šeimoje, ugdymo įstaigos bendruomenėje, pasaulyje.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Paiškina, ko reikia žmogui, kad jis gyventų, gerai jaustųsi.
Kalbinis ugdymas	Reflektuoja savo pomėgius, nusakydami, ką daryti patinka, o kas nepatinka, suvokia savo augimą bei vietą šeimoje, ugdymo įstaigos bendruomenėje, pasaulyje.
Matematinis ugdymas	Dalinasi savo veiksmais bendrame grupės darbe, priima kitų sprendimus.
Meninis ugdymas	Žaisdami, tyrinėdami aplinką, aptardami įvairias meninės raiškos situacijas vaikai plėtoja savimonės gebėjimus.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Analizuoja ir taiko būdus, kurie leidžia pasijusti geriau. Tyrinėja savo kūno galimybes ir saugią išraišką esant sąveikai su kitais. Supranta saugaus elgesio taisyklių svarbą atitinkamose situacijose, mokosi jų laikytis.
Visuomeninis ugdymas	Tyrinėja savo paties augimą esant sąveikai su kitais. Elgiasi draugiškai su bendraamžiais daugiakultūroje aplinkoje. Tyrinėja artimą aplinką ir joje vykstančius pokyčius.

2.3. Karjeros galimybių pažinimo srities raiška

2.3.1. Karjeros informacijos paieška ir veiksmingas naudojimas

2.3.1.1. Tyrinėju profesijų pasaulį

Ugdymo karjerai planas „Tyrinėju profesijų pasaulį“

Ugdymo(si) karjerai sritis	Bl. Karjeros galimybių pažinimas.
Ugdymo(si) karjerai kompetencija	2.1. Karjeros informacijos paieška ir veiksmingas naudojimas.
Priešmokyklinio ugdymo karjerai kompetencijos raiška	2.1.1. Randa ir analizuoja informacijos šaltinius, atpažįsta darbo veiklų ir profesijų įvairovę žaisdamas.
Žinios ir supratimas	<ul style="list-style-type: none">• Atpažins ir apibūdins savo savybes, vertybes, susies jas su elgesiu.• Paaiškins, kuo profesijos skiriasi tarpusavyje.
Gebėjimai	<ul style="list-style-type: none">• Padedant suaugusiems stebės save, savo elgesį, mintis.• Apibūdins profesijų unikalumą, vartos tinkamas sąvokas profesinėms veikloms apibrėžti.• Pajus ir aptars su artimais žmonėmis situacijas, kuriose nesijaučia natūraliai, savimi.
Nuostatos	<ul style="list-style-type: none">• Domės profesijomis ir pripažins savo asmenybės savitumą, sudėtingumą ir kaitą.

VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

„Tyrinėju profesijų pasaulį“

Tikslas	Stiprinti savimonę, savęs pažinimą, socialinį sąmoningumą.
Uždaviniai	<ol style="list-style-type: none">1. Skatinti išmokti daryti geriau.2. Stiprinti gebėjimą vertinti savo tikslo siekimo pažangą.
Ugdomoji aplinka, priemonės	Grupės aplinka, vaizdinės priemonės, dailės reikmenys ir priemonės, lipdukai, užduočių lapai.
Taikytinos IT priemonės ir (ar) skaitmeninės programos	Interaktyvioji lenta („PowerPoint“ programa sukurtos skaidrės). Kompiuteris, internetas.

Veiklos**Įvadinė dalis**

Per ryto ratą aptarkite su vaikais, kokiais būdais galima gauti informacijos.

1. Kaip aš priimu informaciją? (9 priedas)

Pateikite vaikams paveikslėlius, atitinkančius skirtingus pojūčius: Aptarkite su vaikais skirtingus pojūčius:

- Ką tau reiškia kiekvienas paveikslėlis?
- Įvardyk, kuo tau naudingas kiekvienas pojūtis?
- Pagalvok ir pasakyk, kokių pojūčių naudojiesi dažniausiai?
- Ką gali sužinoti naudodamasis kiekvienu pojūčiu?

Vaikų pasisakymus surašykite bendrame popieriaus lape ir (ar) interaktyviojoje lentoje.

Siūlomos veiklos**2. Pasislėpusių profesijų grupėje paieška (10 priedas)**

Pasiūlykite vaikams apsidairyti grupėje, pasitelkti savo pagrindinius pojūčius ir surasti pasislėpusias profesijas ar joms būdingus atributus: daiktus, įrankius, priemones.

Eiga:

1 etapas. Suskirstykite vaikus poromis pagal jų pasirinktą požymį: vienodą aprangos detalę, plaukų požymį ar kt.

2 etapas. Kiekvienai vaikų porai pateikite (ar leiskite pasirinkti patiems) po lapą popieriaus, kuriame pavaizduotas profesijos atstovas, ir lipdukus. *Pastaba: lipdukų spalva kiekvienai vaikų porai turi būti skirtinga, kad vėliau jie galėtų atskirti savo ieškomas profesijas.*

3 etapas. Vaikai poromis vaikščioja po visą grupę 10 min. ir ieško profesijai būdingos atributikos: įrankių, priemonių. Suradę jų profesijai tinkamą atributą užlipdo ant jo duotą lipduką. Po 10 min. vaikai turi suskaičiuoti, kiek atributų rado, užrašyti skaičių popieriaus lape, o pažymėtus daiktus įsidėmėti.

4 etapas. Po sėkmingos paieškos pakvieskite vaikus poromis nupiešti bendrą piešinį, kuriame jie atvaizduotų grupėje surastus, profesijai būdingus atributus. Norėdami ką nors prisiminti, patikslinti piešinyje, vaikai gali trumpam nubėgti prie savo pažymėto daikto..

5 etapas. Baigusius piešti vaikus sukviesskite į bendrą ratą, kad kiekviena pora visiems parodytų savo piešinį ir papasakotų: kokios profesijos savo grupėje ieškojo, ką surado ir kodėl mano, kad rastas daiktas jų pasirinktai profesijai tinka.

3. Profesijos paieškos internete

Aptarkite su vaikais informacijos paieškos būdus. Kaip vieną iš alternatyvų pasiūlykite paiešką interneto tinklalapiuose.

Eiga:

1 etapas. Padiskutuokite su vaikais, kam yra reikalingas kompiuteris ir internetas. Kokių tikslų kompiuterį naudoja suaugusieji ir vaikai? Vaikų pasisakymus surašykite bendrame popieriaus lape ir (ar) interaktyviojoje lentoje (3 priedas).

2 etapas. Kokios informacijos galima rasti internete? Pasiūlykite vaikams surasti informacijos, susijusios su profesijomis. Tam jie turi pasirinkti 2 skirtingas korteles: viena pasirenkama iš profesijų lentelės, kita – iš profesijų atributų lentelės (20 priedas).

3 etapas. Pasirinkę korteles vaikai turi atlikti paiešką: suvesti

Refleksija

kortelėse pateiktus pavadinimus į interneto tinklalapį. Aptarkite su vaikais paieškos rezultatus: ar paieška buvo tikslinga; ar vaikai rado informacijos, kurios tikėjosi; ką naujo sužinojo apie pasirinktą profesiją?

4 etapas. Pasiūlykite vaikams atlikti tikslingą paiešką pagal vaizdo įrašo nuorodą apie profesijas <https://www.youtube.com/watch?v=USLxvAPMYFE>. Pažiūrėkite ir aptarkite su vaikais, kuo ši informacija buvo jiems naudinga. Kodėl tai galima pavadinti tikslinga informacija? Kokiais požymiais turi išsiskirti tikslinga informacija?

Veiklų apibendrinimas**Profesijos mandala** (21 priedas)

Pateikite vaikams paruoštas profesijų mandalas. Vaikai pasirenka mandalą, kurioje nėra nurodytas profesijos atstovas. Atskirai jiems pateikiamas profesijų atstovų rinkinys, kuriame turi surasti ir pasirinkti jiems pagal mandaloje pavaizduotus atributus tinkantį profesijos atstovą.

Pasiūlykite vaikams iškirpti ir priklijuoti pasirinktą profesijos atstovą mandalos viduryje, o pačią mandalą nuspalvinti.

Vėliau paprašykite vaikų, kad jie pristatytų savo profesijos mandalą vieni kitiems.

Klausimai, susiję su refleksija

- Koks esu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Ką moku? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Kuo išsiskiriu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.

2.3.2. Mokymosi visą gyvenimą galimybių pažinimas**2.3.2.1. Įdomios kodėl mintys****Ugdymo karjerai planas „Įdomios kodėl mintys“****Ugdymo(si) karjerai sritis**

B1. Karjeros galimybių pažinimas.

Ugdymo(si) karjerai kompetencija

Mokymosi visą gyvenimą galimybių pažinimas.

Priešmokyklinio ugdymo karjerai kompetencijos raiška

Paaiškina, kas yra tikslas ir kaip iškeltas tikslas padės mokytis, kelia elementarius tikslus ir pasako, kaip jų sieks.

Žinios ir supratimas

- Atpažins ir apibūdins savo savybes, vertybes ir jas susies su elgesiu.
- Paaiškins, kuo profesijos skiriasi tarpusavyje.

Gebėjimai

- Padedant suaugusiems stebės save, savo elgesį, mintis.
- Apibūdins profesijų unikalumą, vartos tinkamas sąvokas profesinėms veikloms apibrėžti.
- Pajus ir aptars su artimais žmonėmis situacijas, kuriose nesijaučia natūraliai, savimi.

Nuostatos

- Domės profesijomis ir pripažins savo asmenybės savitumą, sudėtingumą ir kaitą.

VEIKLOS ORGANIZAVIMAS „Tyrinėju profesijų pasaulį“

Tikslas

Stiprinti savimonės, socialinio sąmoningumo, atsakingo sprendimų priėmimo gebėjimus.

Uždaviniai

- Stiprinti gebėjimą nusakyti, kas yra mąstymas.
- Skatinti paaiškinti ryšį tarp jausmų, minčių, žodžių ir veiksmų.
- Stiprinti gebėjimą naudotis klausymosi ir klausinėjimo įgūdžiais, kad suprastų kitų žmonių išgyvenimus.

Ugdomoji aplinka, priemonės

Grupės aplinka, dailės reikmenys ir priemonės, užduočių lapai.

Taikytinos IT priemonės ir (ar) skaitmeninės programos

Interaktyvioji lenta („PowerPoint“ programa sukurtos skaidrės)
Prieiga internete <https://www.mindomo.com>.

Veikla

Įvadinė dalis

Vaikus pakvieskite į diskusiją, kam reikalingos žmogaus smegenys. Kaip jos veikia? Kodėl žmogui reikia mąstyti?

Vaikų mintis užrašykite paprastoje ar interaktyviojoje lentoje.

Siūlomos veiklos

1. Gyvenimas smegenyse (13 priedas)

Padiskutuokite su vaikais, kaip mūsų smegenys susijusios su mąstymu. Kas vyksta smegenyse, kai mąstome? Kaip vaikai mano, kas šiuo metu jiems kalbant vyksta smegenyse?

Pasiūlykite vaikams nupiešti smegenų veiklą.

2. Kodėl mintys (14 priedas)

Pakvieskite vaikus pabūti voruokais ir numegzti *Kodėl?* voratinklį. Paklauskite vaikų, kokių temų norėtų megzti. Jeigu vaikai temos nepasako, siūlomos tokios: „Kodėl reikia eiti į darželį?“, „Kodėl reikia piešti?“, „Kodėl reikia sportuoti?“, „Kodėl reikia eiti miegoti?“ ir pan. Svarbu, kad atsakius į klausimą būtų piešiama kita voratinklio gija ir būtinai užduodamas klausimas.

Šią užduotį galima atlikti ir interaktyviai, naudojant puslapį internete <https://www.mindomo.com>.

3. Stebuklinga minties galia (15 priedas)

Pakvieskite vaikus pamąstyti, kaip mintis gali pavirsti veiksmu. Kada tai svarbu ir kodėl?

Eiga:

1 etapas. Pasekite vaikams lietuvių liaudies pasaką „Kaip vilkas užsimanė duonos išsikepti“.

Kartą vilkas sutiko girioje žmogų ir prašo:

– Duok man duonos!

Žmogus davė. Vilkas suėdė, apsilaižė, – duoną jam pasirodė labai skani. Pagalvojo, kad būtų gerai pačiam išmokti duoną

užsiauginti, nes gyvenat miške dažnai tenka alkanam būti, grobio ne visada pavyksta pagauti. Sako jis žmogui:

– Ką reikia daryti, kad ir aš visada duonos turėčiau? Išmokyk mane!

– Gerai, – sutiko žmogus ir pradėjo vilką mokyti. – Pirmiausia reikia žemę suarti...

– O kai žemę išari, ar jau galima valgyti?

– Dar ne. Reikia pasėti rugius.

– O kai rugius pasėji, ar jau galima valgyti?

– Dar ne. Reikia palaukti, kol jie užaugs.

– O kai užaugs, ar jau galima valgyti?

– Dar ne. Reikia nukirsti.

– O kai nukerti, ar jau galima valgyti?

– Dar ne. Reikia iškulti.

– O kai iškuli, ar jau galima valgyti?

– Dar ne. Reikia sumalti.

– O kai sumali, ar jau galima valgyti?

– Dar ne. Reikia pakepti duoną.

– O kai pakepi, ar jau galima valgyti?

– Galima.

Vilkas pagalvojo ir sako:

– Geriau nekepsiu aš tos duonos, jeigu tiek ilgai reikia laukti. Kaip iki šiol be duonos apsiėjau, taip ir toliau gyvensiu.

2 etapas. Paprašykite, kad vaikai sudėliotų pagal eiliškumą pateiktas pasakos korteles.

3 etapas. Padiskutuokite su vaikais šiais klausimais:

- Kaip jaučiasi vilkas, kai nori ėsti? Kokia jo nuotaika?
- Kaip būtų pasikeitęs vilko gyvenimas, jeigu jis būtų nusprendęs auginti duoną?
- Kaip manote, kodėl vilkas nusprendė gyventi taip, kaip ir anksčiau?

Apibendrinimas. Paklauskite vaikų, kaip jie suprato, kodėl svarbu mąstyti? Kaip mąstymas yra susijęs su mūsų veiksmais? Jeigu nemąstysime, kas tada gali nutikti?

Refleksija

Klausimai, susiję su refleksija

- Koks esu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Ką moku? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Kuo išsiskiriu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.

2.3.3. Darbo pasaulio galimybių, įvairovės ir kaitos pažinimas

2.3.3.1. Aš atpažįstu profesijas

„Aš atpažįstu profesijas“ ugdymo karjerai planas

Ugdymo(si) karjerai sritis	Bl. Karjeros galimybių pažinimas.
Ugdymo(si) karjerai kompetencija	Darbo pasaulio galimybių, įvairovės ir kaitos pažinimas.
Priešmokyklinio ugdymo karjerai kompetencijos raiška	Atpažįsta, analizuoja ir paaiškina, ką ir kodėl žmonės dirba.
Žinios ir supratimas	Paaiškina, kuo profesijos skiriasi tarpusavyje.
Gebėjimai	<ul style="list-style-type: none"> • Apibūdins profesijų unikalumą, vartos tinkamas sąvokas profesinėms veikloms apibūdinti. • Pajus ir aptars su artimais žmonėmis situacijas, kuriose nesijaučia natūraliai, savimi.
Nuostatos	<ul style="list-style-type: none"> • Domėsisi profesijomis ir pripažins savo asmenybės savitumą, sudėtingumą ir kaitą.

VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

„Aš atpažįstu profesijas“

Tikslas	Stiprinti savimone, savęs pažinimą, empatiją, socialinį sąmoningumą.
Uždaviniai	<ol style="list-style-type: none"> 1. Žaidžiant, tyrinėjant skatinti vaikų suvokimą apie profesijų paskirtį. 2. Ugdyti gebėjimus atpažinti jų požymius, įvertinti savo įgūdžius, žinias, talentus ir pomėgius.
Ugdomoji aplinka, priemonės	Grupės aplinka, dailės reikmenys ir priemonės, skaičiavimui skirtos priemonės, užduočių lapai.
Taikytinos IT priemonės ir (ar) skaitmeninės programos	Interaktyvioji lenta („PowerPoint“ programa sukurtos skaidrės).
Veikla	<p>Įvadinė dalis</p> <p>Aptarkite su vaikais, kas yra valstybė. Kodėl žmonės turi dirbti ir įgyti tam tikras profesijas? Kas būtų, jeigu niekas nedirbtų? Kaip žmonės sugalvoja, kurioje srityje jie norėtų dirbti?</p> <p>Vaikų mintis užrašykite paprastoje lentoje arba interaktyviojoje lentoje.</p> <p>Siūlomos veiklos</p> <p>1. Atpažink, kas aš esu (16 priedas)</p> <p>Pasiūlykite vaikams atpažinti profesijas iš pateiktų dėlionės fragmentų.</p>

Eiga:

1 etapas. Vaikams pateikite atskirus dėlionės fragmentus. Pagal juos pasiūlykite atspėti, kokia tai profesija. Aptarkite su vaikais, kurie nupiešti fragmentai jiems labiausiai padėjo atpažinti profesiją. Padiskutuokite, o kokiai dar profesijai gali būti būdingi tie patys fragmentai.

2 etapas. Kai vaikai sudėlioja dėlionę, pasiūlykite ją nuspalvinti.

2. Profesijų įvairovė valstybėje

Aptarkite su vaikais, kas yra valstybė (17 priedas)

Eiga:

1 etapas. Suskirstykite vaikus į grupes po 3. Pasiūlykite jiems iš LEGO kaladėlių pastatyti įsivaizduojamą valstybę. Kai vaikai pastatys, paprašykite, kad papasakotų, kas, jų manymu, yra valstybė, kas ją sudaro (pastatai, augmenija, gyvūnai, žmonės ir t. t.). Kelkite klausimą, kodėl tai yra valstybė.

2 etapas. Paprašykite, kad vaikai tose pačiose grupėse pagalvotų, prisimintų, kokios profesijos yra būtinos valstybei egzistuoti. Paprašykite vaikų įvardyti konkrečias profesijas. Jei vaikai neprisimena, padėkite klausimais: „O kas gali padėti gyventojams jiems susirgus?“, „Iš kur gyventojai gauna maisto?“ ir pan. Įvardintas profesijas pateikite lentoje ir su vaikais aptarkite, gal atsirado naujų profesijų, kurių vaikai iki šiol nebuvo minėję, o gal kai kurių pavadinimus reikia tikslinti.

3 etapas. Paprašykite, kad vaikai pagamintų iš duotų priemonių profesijos atstovus ir apgyvendintų LEGO mieste. Galite taikyti ir kitą variantą: nufotografuokite vaikų LEGO valstybę, įkelkite į interaktyviąją lentą ir leiskite vaikams nupiešti personažus naudojant piešimui skirtą programą („Paint“).

Su vaikais aptarkite, kaip jie mano, ar esant šių profesijų atstovams, valstybė yra stipri ir gali egzistuoti.

3. Skirtingų profesijų pastatai (18 priedas)

Eiga:

1 etapas. Pateikite vaikams skirtingų pastatų fotografijų (mokyklos, universiteto, bažnyčios, ligoninės, gaisrinės, teismo rūmų, muziejaus ir t. t.) ir drauge aptarkite pastatų konstrukcijas, architektūros elementus, pastatų pavadinimus. Pakvieskite vaikus įsivaizduoti, kaip atrodo pastato vidus.

2 etapas. Pateikite vaikams skirtingas profesijas. Vaikai turi susieti pastatą su profesija ir įvardyti, ką šiame pastate profesijos atstovas veikia: ką dirba, kokie stovi baldai, kur sudėti jo daiktai ir t. t. Leiskite vaikams įsivaizduoti.

3 etapas. Pasiūlykite vaikams nubraižyti pasirinkto pastato planą naudojant linijas bei geometrines figūras. Kai vaikai baigs brėžinį, paprašykite, kad apie jį papasakotų draugams.

4 etapas. Leiskite dar pasimėgauti brėžiniu. Paprašykite, kad vaikai suskaičiuotų, kiek ir kokių figūrų savo brėžinyje panaudojo. Pasiteiraukite vaikų, ką naujo sužinojo apie profesijas.

Refleksija**Klausimai, susiję su refleksija**

- Koks esu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Ką moku? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Kuo išsiskiriu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.

3. KARJEROS PLANAVIMO KOMPETENCIJA

3.1. Karjeros planavimo kompetencijų apibrėžtis

Planavimas – viena iš ugdomų kompetencijų, kuriai (ne)sąmoningai ruošiamo vaikus nuo ankstyvojo amžiaus. Jau šeimoje yra ugdomas laiko pajautimas, laikomasi dienos ritmo ir susitarimų, numatytų dienos metu atliekant tam tikrus veiksmus. Tačiau mokslinėje literatūroje planavimo samprata karjeros planavimo kontekste apima kur kas sudėtingesnius procesus, tokius kaip karjeros tikslai ir strategijos, karjeros misija ir vizija, karjeros sprendimų priėmimas. Kaip ir visa laiko vadyba, tai konceptuali, tiksli ir racionali mąstymu grįsta sritis.

Priešmokyklinio amžiaus vaikai mokomi kelti tikslus, susijusius su jų artimiausia aplinka, užduotimis, numatytomis dienai ir (ar) savaitei. Ši sritis reikalauja nuolatinės savireguliacijos, autonomijos, dienos refleksijos, kai analizuojamas sprendimų ir veiklos įgyvendinimas. Šio amžiaus vaikams dar sudėtinga suformuluoti tikslus, numatyti sprendimus individualiai ar komandoje ir jų įsipareigojimų laikytis. Todėl dažnai taikoma išorinė kontrolės sistema, tačiau mokytojas šią funkciją turi perduoti vaikams, kol jie patys įgyja savikontrolės mechanizmus.

Karjeros planavimo srities pirminė užuomazga yra karjeros vizijos numatymas, o ši siejasi su kūrybiškumo procesu. Šis etapas dažnai vyksta nesąmoningai, kai suaugusieji vaikams užduoda klausimą „Kuo tu būsi užaugęs?“ ir leidžia jiems pasinerti į fantazijų pasaulį. Tačiau sąmoninga prieiga formuluojant karjeros viziją turi kur kas sudėtingesnį ir nuoseklesnį kelią. Tai ne tik vaizdinių ir svajonių samplaika, tai vizualinis vizijos sukūrimas, jos analizė, kurią atlikus vizija įgauna aiškų, konkretų karjeros vaizdinį atėityje. Vėliau yra formuluojami karjeros tikslai, apimantys gebėjimų, savybių ir vertybių analizę, individualumą, sprendimų, susijusių su savęs stiprinimu siekiant karjeros vizijos, numatymą. Karjeros tikslams pasiekti yra numatoma karjeros strategija, kuri apima priemones, sprendimus ir tikslingus asmens veiksmus. Priešmokyklinio amžiaus vaikams labai svarbu įgyti gebėjimus, susijusius su planavimu, nuosekliu ir atsakingu veiksmų sekos įgyvendinimu siekiant numatytų tikslų. Šie gebėjimai vėliau padės tikslingai įgyvendinti karjerą.

Priešmokyklinio amžiaus vaikų ugdymo karjerai kompetencijos ir pasiekimai

Ugdymo(si) karjerai kompetencijų sritis – C. Karjeros planavimas

Ugdymo karjerai kompetencija	C1. Gyvenimo ir karjeros tikslų kėlimas	C2. Su karjera susijusių sprendimų priėmimas	C3. Karjeros plano sudarymas ir atnaujinimas
Ugdymo(si) karjerai kompetencijos raiška	0.3.1.1. Siekia asmeninių tikslų, pateikia pavyzdžių, kokios savybės, elgesys padėjo ko nors išmokti.	0.3.2.1. Apibūdina ir demonstruoja dėmesingo klausymo įgūdžius; paaiškina, ką, kaip ir kodėl veiks, kad įgyvendintų savo sumanymą konkrečioje veikloje.	0.3.3.1. Dalyvauja kuriant grupės bendrus susitarimus įvairiose veiklose, paaiškina veiksmų seką situacijose, kuriose reikia priimti sprendimą.
Žinios ir supratimas	0.3.1.1.2. Savijautos, svarbiausių poreikių, ketinimų, elgesio būdų, gebėjimų bei pasiekimų suvokimas ir išreiškimas kitiems suprantamais bei priimtinais būdais.	0.3.2.1.2. Kalbiniai ir bendravimo įgūdžiai, gerą savijautą garantuojančių bendravimo būdų taikymas, nuolatinis veiksmų ir ketinimų derinimas, bendradarbiavimas.	0.3.3.1.2. Aptarti, kas yra pašaukimas, sėkmė ir darbas.
Gebėjimai	0.3.1.1.3. Pasitiki savo jėgomis, iniciatyvumu, savarankiškas, išlaiko dėmesį, susivaldo.	0.3.2.1.3. Domėjimasis kitais ir gebėjimas juos suprasti, pagalbos priėmimas ir noras suteikti pagalbą, gebėjimas įveikti sunkumus, problemas, prisitaikymas skirtingoje aplinkoje.	0.3.3.1.3. Gebėjimas pasakoti apie profesijas, reflektuoti ir kurti mąstymo žemėlapius.
Nuostatos	0.3.1.1.4. Parodo savigarbą, savivertę, rūpinimąsi savimi ir kitais.	0.3.2.1.4. Pažįsta savo artimiausią aplinką, žmones, prisiima atsakomybę, yra empatiškas, norintis padėti kitiems.	0.3.3.1.4. Domėtis žmonių veiklą (darbų) įvairove, pobūdžiu, sėkme.
Ugdymo karjerai temos	<ul style="list-style-type: none"> → Mano savybių dėlionė → Kaip patirti sėkmę? → Kaip augsiu ir tobulėsiu? 	<ul style="list-style-type: none"> → Aš pasakotojas ir klausytojas → Aš minčių pasaulyje priimant sprendimus → „Sprendimų stotelė“ – kelionė profesijų labirintu 	<ul style="list-style-type: none"> → Kuriu bendrystės ir (ar) draugystės tinklą → Pagalba sau ir draugui priimant sprendimus → Mano karjeros planas

3.2. Karjeros planavimo kompetencijų integralumas su priešmokyklinio ugdymo programa

Karjeros planavimo kompetencijos sritis

Kompetencijos

RAIŠKOS TURINYS PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMOJE

Komunikavimo

Kasdienėse situacijose (grupėje, namie, išvykose ir kt.), naudodami verbalines ir neverbalines komunikavimo priemones (žodžius, garsus, vaizdus, skaitmenines priemones ir kt.), vaikai ugdosi gebėjimus suprasti, surasti, pritaikyti ir perteikti kitiems informaciją.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Žodžiais, simboliais perteikia informaciją apie tyrimo eigą.
Kalbinis ugdymas	Kasdienėse situacijose, naudodami verbalines ir neverbalines komunikavimo priemones, ugdosi gebėjimus suprasti, surasti, pritaikyti ir perteikti kitiems informaciją atsižvelgiant į tikslą. Nusako planuojamos veiklos eigą, rezultatą.
Matematinis ugdymas	Renka, fiksuoja (įvairiais simboliais) duomenis pagal vieną požymį, pasirinktu būdu juos pristato, paaiškina savo pasirinkimą.
Meninis ugdymas	Komunikuoja ir save pristato įvairiomis meno kalbos bei raiškos priemonėmis, perteikdami išgyventas ar sumanytas situacijas, idėjas, emocijas. Aptaria savo meninį pasirinkimą su kitais.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Aiškinasi ir nusako veiksmus, reikalingus sveikai gyvensenai stiprinti, saugiam elgesiui, pirmajai pagalbai teikti.
Visuomeninis ugdymas	Komunikuoja su bendraamžiais ir suaugusiais skirtingose situacijose. Aptaria atsakomybės svarbą, finansinių ir žmogiškųjų išteklių tausojimą.

Kultūrinė

Per patirtines kultūrinės veiklas vaikai išbando kūrėjo, atlikėjo, kultūros stebėtojo ir vartotojo vaidmenis.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Suvokia gamtos objektų svarbą etninėje kultūroje.
Kalbinis ugdymas	Per patirtines kultūrinės veiklas reaguoja į kitų klausimus, pastebėjimus, patikslina, paprašo pakartoti, taiko kai kurias kalbos etiketo taisykles.
Matematinis ugdymas	Dalinasi įspūdžiais apie tautinių raštų ornamentus, mozaikas, kuria jas.
Meninis ugdymas	Susipažinę su kai kurių Lietuvos ir užsienio kūrėjų bei atlikėjų kūryba, dalinasi savo įspūdžiais apie kūrinių įvairovę.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Žaisdami, tyrinėdami, dalyvaudami veiklose, planuodami savo veiksmus įvairiose situacijose suvokia kultūrą, perima tradicijas, jas pritaiko ir puoselėja artimoje aplinkoje.
Visuomeninis ugdymas	Per patirtį tyrinėja kultūrą, lygina su kitų artimoje aplinkoje stebimų kultūrų apraiškomis, modeliuoja savo elgesį skirtingose situacijose, nurodydami veiksmų seką.

Kūrybiškumo

Klausinėdami, dalindamiesi savo sumanymais, žinojimu, talentais įgyvendina idėjas, savaip interpretuoja reiškinius ir įvykius, modeliuoja, fantazuoja, kuria istorijas, siužetus ar pasakojimus.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Apmąsto savo kūrybinį darbą, svarsto, kas pavyko, o ką reikėtų tobulinti.
Kalbinis ugdymas	Dalindamiesi sumanymais įgyvendina idėjas, savaip interpretuoja reiškinius ir įvykius, modeliuoja, fantazuoja, kuria istorijas, siužetus ar pasakojimus.
Matematinis ugdymas	Siūlo užduoties atlikimo idėją ar sprendimo būdą. Konstruoja, išbandydami artimos aplinkos gerai žinomas medžiagas, jų jungimo galimybes.
Meninis ugdymas	Kelia klausimus, dalinasi savo meninės raiškos sumanymais, kaip panaudoti menines idėjas už įstaigos ribų, plėtoti sukurtus spektaklius ir kitus kūrinius.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Vadovaudami žaidimui, atlikdami skirtingus vaidmenis bendradarbiauja, kad atliktų įvairias sveikos gyvensenos ir fizinio aktyvumo veiklas, planuoja veiksmus.
Visuomeninis ugdymas	Kūrybiškai taiko žinias apie darbinę veiklą, ekonominius santykius ir aplinką; savaip aiškina stebimus socialinio ir pilietinio gyvenimo reiškinius.

Pažinimo

Kelia klausimus, įvardija problemas, ieško sprendimo būdų, mokosi iš savo veiklos įvairiais būdais dalindamiesi įspūdžiais, kaip atlikti veiksmus ir kokia seka; remdamiesi ankstesne patirtimi svarsto, ką kitą kartą darytų kitaip.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Planuoja sumanyto ar aptarto tyrimo žingsnius, pasirenka priemones, gamtinę medžiagą.
Kalbinis ugdymas	Žaisdami, tyrinėdami sieja kalbos garsus su jų simboliais, atpažįsta daugelį spausdintinių raidžių, tyrinėja įvairius leidinius, juos analizuoja ir komentuoja.
Matematinis ugdymas	Kelia klausimus, įvardija problemas, ieško sprendimo būdų. Kuria nuoseklią kelių žinomų įvykių seką, bando sieti įvykius su konkrečiu laiku.
Meninis ugdymas	Smalsaudami, dalyvaudami organizuotose veiklose tiesiogiai analizuoja, tyrinėja, numato meninės raiškos priemones savo kūrybinei raiškai įgyvendinti.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Pažįsta save ir kitus, atpažįsta ir pasakoja, kas yra sveikata, sveika gyvensena, saugumas.
Visuomeninis ugdymas	Aiškinasi pinigų reikšmę, daiktų piniginę vertę, mainų, skolinimosi situacijas. Tyrinėja aplinką naudodamiesi žemėlapiais, planuoja maršrutus.

Pilietiškumo

Bendradarbiauja su kitais bendrose veiklose, paiso savo ir kitų poreikių, stengiasi gerbti kito nuomonę, ieško visiems tinkamo sprendimo, puoselėja vertybes (pagarbą, draugystę ir pan.).

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Pastebi žmonių veiklos poveikį, dalyvauja bendruomenės veikloje. Tausoja išteklius, rūšiuoja panaudotų medžiagų atliekas.
Kalbinis ugdymas	Spausdintinėmis raidėmis užrašo dažnai matomus žodžius, savo vardą, rašo laiškus pasitelkdami vizualiąsias raiškos priemones.
Matematinis ugdymas	Dalinasi idėjomis. Atlikdami veiksmus tariasi dėl veikimo būdų.
Meninis ugdymas	Bendraudami su kitais aptaria tuos meninės raiškos elementus, kurie padeda juos priskirti konkrečiam, lengvai atpažįstamam ar anksčiau girdėtam stiliui arba laikmečiui.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Bendradarbiauja su kitais bendrose veiklose, paiso savo ir kitų poreikių sprendimų planavimo procese.
Visuomeninis ugdymas	Formuojasi atsakingo vartojimo nuostatas ir įpročius. Samprotauja, kaip žmonių gyvenimas ir veikla veikia aplinką.

Skaitmeninė

Išbando technologijas bendravimui, bendradarbiavimui, dalinasi bendravimo patirtimi.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Naudodamiesi prieinamomis skaitmeninėmis priemonėmis ieško informacijos, stebi ir tyrinėja, planuoja.
Kalbinis ugdymas	Mokosi atsakingai, saugiai bendrauti skaitmeninėje erdvėje, kompiuteriu rinkdami tekstus.
Matematinis ugdymas	Pastebi ir įvardija dėsniumus, juos pratęsia, planuoja veiksmų sekas.
Meninis ugdymas	Išbando technologijas bendravimui, bendradarbiavimui, dalinasi patirtimi meninės kūrybos srityje.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Peržiūri skaitmeninį turinį, ieško informacijos, piešia, kuria, žaidžia ugdomuosius žaidimus, tyrinėja ir planuoja veiksmus.
Visuomeninis ugdymas	Tausoja ir laikydamiesi susitarimų naudoja skaitmeninius įrenginius.

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos

Reflektuoja savo pomėgius, nusakydami, ką daryti patinka, o kas nepatinka; suvokia savo augimą bei vietą šeimoje, ugdymo įstaigos bendruomenėje, pasaulyje.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Paaiškina, ko reikia žmogui, kad jis gyventų, gerai jaustųsi.
Kalbinis ugdymas	Reflektuoja savo pomėgius, pozityviai bendrauja, kalbėdami pažįstamose situacijose laikosi temos, nuosekliai įvardija veiklos eigos rezultatus, atsižvelgdami į laiką ir vietą.
Matematinis ugdymas	Derindami žodinę kalbą, gestus ir kitą kūno kalbą bei konkrečius objektus, spontaniškai dalinasi įspūdžiais, kaip atliko veiksmus ir kokia seka.
Meninis ugdymas	Žaisdami, tyrinėdami aplinką, aptardami skirtingas situacijas, vaikai plėtoja savimonės gebėjimus.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Supranta saugaus elgesio taisyklių svarbą atitinkamose situacijose, mokosi jų laikytis. Nusako sprendimo veiksmų eiliškumą.
Visuomeninis ugdymas	Priima sprendimus ir planuoja veiksmus skirtinguose socialiniuose, visuomeniniuose kontekstuose. Elgiasi pagarbiai, draugiškai su bendraamžiais.

3.3. Karjeros planavimo srities kompetencijų raiška

3.3.1. Gyvenimo ir karjeros tikslų kėlimas

3.3.1.1. Mano savybių dėlionė

Ugdymo karjerai planas „Mano savybių dėlionė“

Ugdymo(si) karjerai sritis	C. Karjeros planavimas
Ugdymo(si) karjerai kompetencija	C1. Gyvenimo ir karjeros tikslų kėlimas.
Priešmokyklinio ugdymo karjerai kompetencijų raiška	O.1.1.1. Apibūdina save, savo bruožus, paaiškina individualius poreikius, papasakoja, ką daryti patinka, o kas nepatinka.
Žinios ir supratimas	<ul style="list-style-type: none"> • Pažins ir įvardys savo savybes, jas susies su tam tikros profesijos atstovų elgesiu. • Paaiškins, kuo žmonės skiriasi vieni nuo kitų. • Pateiks paprastų pavyzdžių apie žmogaus profesinės raiškos aspektus.
Gebėjimai	<ul style="list-style-type: none"> • Padedant suaugusiems pradės stebėti save, savo elgesį, mintis. • Užduos sau klausimus: Koks aš esu? Ko siekiu? Ką moku? Ko nemoku? • Pajus ir aptars su artimais žmonėmis situacijas, kuriose reikia apsispręsti ir prisiimti atsakomybę.
Nuostatos	<ul style="list-style-type: none"> • Domėsisi savimi ir pripažins savo asmenybės savitumą, sudėtingumą ir kaitą.

VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

„Mano savybių dėlionė“

Tikslas	Sustiprinti ugdytinių savimonės, savęs pažinimo gebėjimus.
Uždaviniai	<ul style="list-style-type: none"> • Išmokyti atpažinti ir papasakoti, kas patinka, kas nepatinka, apibūdinti poreikius, norus, pomėgius, nurodyti, ką moka ir ko nemoka. • Išmokyti apibūdinti savo savybes, vertybes ir jas sieti su elgesiu.
Ugdomoji aplinka, priemonės	Grupės aplinka, vaizdinės priemonės, dailės reikmenys ir priemonės, lipdukai, užduočių lapai.
Taikytinos IT priemonės ir (ar) skaitmeninės programos	Interaktyvioji lenta („PowerPoint“ programa sukurtos skaidrės). Kompiuteris, internetas.

Veiklos**Įvadinė dalis**

Vaikų dėmesį patraukiančių priemonių parinkimas ir juos įtraukiančių situacijų kūrimas. Kontekstų kūrimas yra gerai apgalvotas, apmąstytos situacijos, įtraukiančios vaikus į veiklą ir žadinančios jų norą tyrinėti, atlikti kūrybinius bandymus.

Siūlomos veiklos**1. Manyje man patinka (19 priedas)**

Pasakykite vaikams, kad visi žmonės yra skirtingi, skiriasi jų pomėgiai, požiūriai, jausmai. Paskatinkite vaikus pabaigti užduoties sakinius ir patikinkite, kad nėra neteisingų atsakymų, kad užduotį apie save reikia atlikti savarankiškai, remiantis savo patyrimu.

2. Aplink mane ir manyje (20 priedas)

Vaikai susipažins su pagrindinėmis savo savybėmis – tuo, kas jiems yra labai svarbu, kas savyje patinka, o kokią jų savybę per praėjusią pamoką galbūt pastebėjo kiti. Parodykite vaikams pavyzdį – apibrėžkite lentoje savo ranką ir pasakodami apie save ant kiekvieno piršto parašykite po vieną savo savybę, kuri jums patinka.

3. Kuriu pasakojimą apie save (21 priedas)

Pakvieskite vaikus sukurti pasakojimą „Mano geriausios savybės“. Pasiūlykite prisiminti akimirkas, kai savimi didžiavosi ir dėl to puikiai jautėsi. Pasidalinkite bent viena savo tokia akimirka. Tegul vaikai užbaigia sakinius: kuo jie didžiuojasi, kas jiems puikiai pavyksta ir t. t. Pateikite vaikams pavyzdžių.

Refleksija**Klausimai, susiję su refleksija**

- Koks esu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Ką moku? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Kuo išsiskiriu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.

3.3.2. Su karjera susijusių sprendimų priėmimas**3.3.2.1. „Aš pasakotojas ir klausytojas“**

Planas „Aš pasakotojas ir klausytojas“ ugdymo karjerai turiniui įgyvendinti

Ugdymo(si) karjerai sritis

C. Karjeros planavimas

Ugdymo(si) karjerai kompetencija

C2. Su karjera susijusių sprendimų priėmimas.

Priešmokyklinio ugdymo karjerai kompetencijų raiška

3.2.1. Apibūdina ir rodo dėmesingo klausymo įgūdžius; paaiškina, ką, kaip ir kodėl veiks įgyvendindamas savo sumanymą konkrečioje veikloje.

Žinios ir supratimas

- Atpažins ir įvardys savo savybes ir jas susies su tam tikros profesijos atstovų elgesiu.
- Paaiškins, kuo žmonės skiriasi vieni nuo kitų.
- Pateiks paprastų pavyzdžių apie žmogaus profesinės raiškos aspektus.

Gebėjimai

- Padedant suaugusiesiems pradės stebėti save, savo elgesį, mintis.
- Užduos sau klausimus: Koks aš esu? Ko siekiu? Ką moku? Ko nemoku?
- Pajus ir aptars su artimais žmonėmis situacijas, kuriose reikia apsispręsti ir priimti atsakomybę.

Nuostatos

- Domėtis savimi ir pripažinti savo asmenybės savitumą, sudėtingumą ir kaitą.

VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

„Aš pasakotojas ir klausytojas“

Tikslas

Stiprinti ugdytinių socialinio sąmoningumo, atsakingų sprendimų priėmimo gebėjimus.

Uždaviniai

Mokinius mokyti ir skatinti:

- Naudotis klausymosi ir klausinėjimo įgūdžiais, kad suprastų kitų žmonių išgyvenimus; paaiškinti ryšį tarp jausmų, minčių, žodžių ir veiksmų.
- Apibūdinti žmonių panašumus ir skirtumus. Atpažinti elgesį, kuris skaudina, ir mokėti į jį reaguoti.
- Dirbant grupėje kurti bendras taisykles ir jų laikytis. Paaiškinti, kodėl taisyklės svarbios šeimos, klasės ir mokyklos saugumui ir kodėl reikia jų laikytis.
- Atpažinti nesusikalbėjimą ir paaiškinti, kaip nesusikalbėjimas gali tapti konflikto priežastimi.

Ugdomoji aplinka, priemonės

Grupės aplinka, vaizdinės priemonės, reikmenys ir priemonės, lipdukai, užduočių lapai.

Taikytinos IT priemonės ir (ar) skaitmeninės programos

Interaktyvioji lenta („PowerPoint“ programa sukurtos skaidrės). Kompiuteris, internetas.

Veiklos**Įvadinė dalis**

Vaikų dėmesį patraukiančių priemonių parinkimas ir vaikus įtraukiančių situacijų kūrimas. Kontekstų kūrimas yra gerai apgalvotas, apmąstytos situacijos, įtraukiančios vaikus į veiklą ir žadinančios jų norą tyrinėti, atlikti kūrybinius bandymus.

Siūlomos veiklos**1. Atidus klausymasis (22 priedas)**

Papasakokite vaikams, kad norint suprasti savo ir kitų mintis reikia išmokti atidžiai klausytis. O kaip sekasi klausytis vaikams? Pasakykite, kad jeigu labai pasistengtume, galėtume išgirsti net tylą! O jei pavyktų išgirsti tylą, galėtume pasakyti: „Klausiausi visa esybė“. Paklauskite vaikų, ar jie žino, ką reiškia žodis esybė.

Refleksija

Paašškinkite, kad *esybė* – tai visas žmogaus vidus, jo esmė. Kiekvieno žmogaus *esybė* – tai ir emocijos, kurias jis jaučia, ir mintys, kurios sukasi jo galvoje, ir visi pojūčiai, kuriuos jis išgyvena. Taigi, *klausytis visa esybe* – tai klausytis ne vien ausimis, bet ir vidumi. Pakvieskite vaikus į garsų medžioklę! Tegul užsimerkia ir įsiklauso. Ką girdi greta savęs? Kokius girdi tolimus garsus? Paraginkite vaikus pasistengti pajusti net tyliausius garsus. Vėliau užduočių sąsiuvinuose parašyti arba nupiešti, ką išgirdo.

2. Mandagiai nepritariu (23 priedas)

Priminkite vaikams, kad jau esate aptarę, kaip svarbu gyvenime pasakyti TAIP, kai norime išmokti ar išmėginti kažką naujo, įveikti iššūkį ar nugalėti savo baimę. Tačiau reikia išmokti pasakyti ir NE, kai giname savo nuomonę, kam nors nepritariame ar galvojame, kad kas nors elgiasi netinkamai. Papasakokite, kad dažnai žmonės nedrįsta pasakyti NE, bijodami kam nors nepatikti ar ką nors įskaudinti. Tačiau tikri lyderiai visada moka mandagiai nepritarti – neįžeidždami kito, atvirai išsakydami savo mintis ir jausmus. Pateikite vaikams pavyzdžių, kaip galima mandagiai nepritarti ir, jei reikia, pasakyti NE, neįžeidžiant kitų ir atvirai išsakant savo nuomonę. Priminkite, kad atsisakant nereikia kalbėti apie kitus žmones ar kaltinti jų, o atvirai išsakyti savo mintis ir jausmus – tai, kas svarbu mums esant vienai ar kitai situacijai.

3. Profesijų mūšis (24 priedas)

Paašškinkite vaikams, kad tiek pykdami, tiek jausdami kitokias emocijas (liūdesį, džiaugsmą) turime pasirinkti tinkamiausią elgesio būdą. Pateikite pavyzdžių ir pasidalinkite savo ar aplinkinių išgyventais įvykiais, emocijomis. Aptarkite, kas sukėlė vienokias ar kitokias emocijas, kaip pasielgėte. Būkite nuoširdūs – pateikite ir netinkamo elgesio pavyzdžių. Galbūt kitą kartą pasielgėte kitaip. Būkite gyvas pavyzdys ir parodykite, kad norėdami galime keisti savo reakciją ir elgesį. Pakvieskite vaikus atlikti užduotį – pabaigti sakinius ir parašyti, kas jiems sukelia skirtingas emocijas ir kaip jie jaučiasi, kai tas emocijas išgyvena.

Klausimai, susiję su refleksija

- Koks esu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Ką moku? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Kuo išsiskiriu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.

3.3.3. Karjeros plano sudarymas ir atnaujinimas 3.3.2.1. Kuriu bendrystės ir (ar) draugystės tinklą

Ugdymo karjerai planas „Kuriu bendrystės ir (ar) draugystės tinklą“

Ugdymo(si) karjerai sritis

C. Karjeros planavimas

Ugdymo(si) karjerai kompetencija

C3. Karjeros plano sudarymas ir atnaujinimas.

Priešmokyklinio ugdymo karjerai kompetencijos raiška**Žinios ir supratimas**

3.3.1. Dalyvauja kuriant grupės bendrus susitarimus įvairiose veiklose, paaiškina veiksmų seką situacijose, kuriose reikia priimti sprendimą.

- Atpažins ir įvardys savo savybes, jas susies su tam tikros profesijos atstovų elgesiu.
- Paaiškins, kuo žmonės skiriasi vieni nuo kitų.
- Pateiks paprastų pavyzdžių apie žmogaus profesinės raiškos aspektus.

Gebėjimai

- Padedant suaugusiesiems pradės stebėti save, savo elgesį, mintis.
- Užduos sau klausimus: Koks aš esu? Ko siekiu? Ką moku? Ko nemoku?
- Pajus ir aptars su artimais žmonėmis situacijas, kuriose reikia priimti sprendimus ir prisiimti atsakomybę.

Nuostatos

- Domėtis savimi ir pripažinti savo asmenybės savitumą, sudėtingumą ir kaitą.

VEIKLOS ORGANIZAVIMAS**„Kuriu bendrystės ir (ar) draugystės tinklą“****Tikslas**

Stiprinti savimonės, savęs pažinimo, empatijos, socialinio sąmoningumo, atsakingų sprendimų priėmimo gebėjimus.

Uždaviniai

Išmokyti mokinius:

- Mokėt paaiškinti ryšį tarp jausmų, minčių, žodžių ir veiksmų; kelti idėjas ir jas įgyvendinti gerinant mokymosi ir bendravimo aplinką; prašyti pagalbos ir siūlyti savo pagalbą.
- Įvertinti savo įgūdžius, žinias, talentus ir pomėgius, prisiimti atsakomybę ir atlikti grupėje ar klasėje vaidmenį, reikšmingą klasės ir mokyklos gerovei.
- Atpažinti asmenines savybes, kurios padėtų suteikti pagalbą kitiems ir taip pat sulaukti pagalbos.

Ugdomoji aplinka, priemonės

Grupės aplinka, vaizdinės priemonės, reikmenys ir priemonės, lipdukai, užduočių lapai.

Taikytinos IT priemonės ir (ar) skaitmeninės programos

Interaktyvioji lenta („PowerPoint“ programa sukurtos skaidrės). Kompiuteris, internetas.

Veiklos**Įvadinė dalis**

Vaikų dėmesį patraukiančių priemonių parinkimas ir juos įtraukiančių situacijų kūrimas. Kontekstų kūrimas yra gerai apgalvotas, apmąstytos situacijos, įtraukiančios vaikus į veiklą ir žadinančios jų tyrinėjimus, kūrybinius bandymus.

Siūlomos veiklos**1. Taikos sutartis (25 priedas)**

Papasakokite vaikams, kad tuomet, kai į įvykį pažvelgiame kitaip, tarsi iš naujo, galime lengviau išspręsti kilusį konfliktą. Juk kiekvienas

Refleksija

konfliktas – tai tiesiog skirtingos nuomonės ar jausmai, kuriuos galime pamėginti suprasti. Pateikite konfliktų pavyzdžių ir nurodykite keletą sprendimo galimybių. Pakvieskite vaikus atlikti sąsiuvinio užduotį – prisiminti įvykį, kai susiginčijo ar susipyko su jais svarbiu žmogumi. Tegul trumpai įvykį aprašo ir atsako į pateiktus klausimus.

2. Bendraminčių tinklas: kaip pasirinkti profesiją? (26 priedas)

Vertybės nulemia, kaip jaučiamės ir mąstome. Aptarkite, ką reiškia kiekviena vertybė. Gal vaikai žino ir gali nurodyti dar daugiau vertybių? Mokytojas gali pasidalinti savo svarbiausiomis vertybėmis ir paaiškinti, ką jos jam reiškia. Aptarkite, kodėl asmeninės vertybės yra tokios svarbios kiekvienam žmogui renkantis profesijas.

3. Kelionė į savo širdies šalį: kuriu bendraminčių tinklą. (27 priedas)

Kodėl svarbu pažinti save ir bendraminčius? Kokios vertybės man yra svarbiausios? Kokia veikla padeda kurti bendraminčių tinklą?

Klausimai, susiję su refleksija

- Koks esu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Ką moku? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Kuo išsiskiriu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.

4. KARJEROS ĮGYVENDINIMAS

4.1. Karjeros įgyvendinimo kompetencijų apibrėžtis

Nors priešmokyklinio amžiaus vaikų reali karjera dar toli, pirmieji žingsniai yra daromi čia ir dabar žinių bei praktinių įgūdžių formavimo lygmenyse modeliuojant karjeros įgyvendinimo situacijas. Sėkmingai karjerai reikalingos savybės ir įpročiai formuojasi jau ankstyvajame laikotarpyje, taigi tam tikros švelnios intervencijos šiuo laikotarpiu gali duoti tikrai didelį efektą ir postūmį į sėkmingą karjeros įgyvendinimą. Kalbame apie labai svarbias kompetencijas, tokias kaip asmeninis finansų ir mokymosi valdymas, gebėjimais efektyviai ieškoti darbo ir įsitvirtinti jame, valdyti karjeros pokyčius ir visa tai efektyviai derinti su kitomis gyvenimo sritimis.

Įgyvendinant ir valdant karjerą itin svarbus mokymo(si) proceso valdymas – tai gebėjimas išvengti mokymosi barjerų, taip pat mokymąsi skatinančios aplinkos kūrimas, kai sudaromos sąlygos asmenybės potencialui atskleisti. Kuo anksčiau pradedami formuoti efektyvūs mokymosi įgūdžiai ir nuostatos, tuo didesnė tikimybė, kad jie sėkmingiau įgis pritaikymo imperatyvą. Mokymosi proceso planavimas – vienas iš sunkesnių, tačiau tai vienas svarbiausių veiksnių, kuris lemia sėkmingesnę asmens integraciją į darbo rinką ir galimybes prisitaikyti prie nuolat sparčiai besikeičiančios aplinkos. Kaip teigiama mokymosi visą gyvenimą memorandume, „galimybė dirbti – gebėjimas išsaugoti darbo vietą – yra ne tik pagrindinis aktyvaus pilietiškumo rodiklis, bet ir lemiamą sąlyga, siekiant visiško užimtumo, stiprinant Europos konkurencingumą ir gerovę „naujoje ekonomikoje“ (Europos Taryba, 2000, Lisabona).

Darbo paieška yra viena sudėtinė karjeros valdymo proceso dalis. Ši sritis apima tokius procesus kaip darbo paieškos strategijos ir plano sudarymas; gebėjimų, interesų ir vertybių nustatymas, įsidarbinimo galimybių nustatymas, darbo paieškos strategijos pasirinkimas ir pati paieška, prisistatymo priemonių rengimas. Karjeros įgyvendinimo sritis ugdymas dar priešmokykliniame vaikų amžiuje yra svarbu, nes tai daro įtaką jų karjeros projektavimui ir valdymui.

Socialinės kompetencijos svarba taip pat akcentuojama karjeros įgyvendinimo kontekste ir įgyja ypatingą reikšmę. Nuo asmens gebėjimo integruotis žmonių kolektyve priklauso ne tik darbo efektyvumas, bet ir pati karjeros įgyvendinimo galimybė. Priešmokyklinio amžiaus vaikų ugdymas šiame kontekste yra nukreiptas į gebėjimą argumentuotai save pristatyti, mokėti parengti įtaigią savęs pristatymo formą, gebėti atsakyti į kitų užduodamus klausimus. Ši sritis taip pat susijusi su savikontrolė ir savireguliacija, kuomet susiklosto situacijos, reikalaujančios išeiti iš komforto zonos.

Nors su asmeninių finansų valdymu vaikai susiduria ir kitose ugdymo veiklose, labai svarbus akcentas šiuo atveju skiriamas finansų įveiklinimui. Efektyvus ir atsakingas finansų valdymas padeda lengviau pasiekti karjeros tikslus (investuojant į savo kompetencijų ugdymą), leidžia plėtoti karjeros pasirinkimo perspektyvą, patirti mažiau streso ir efektyviau valdyti sprendimų priėmimą.

Karjeros įgyvendinimo sritis ugdymo karjerai kontekste apima *karjerai svarbių bendrųjų kompetencijų taikymo ir plėtojimo, sėkmingo perėjimo į kitą karjeros aplinką ir įsitvirtinimo joje bei efektyvios darbo, praktikos paieškos ar verslo kūrimo kompetencijas*.

Ugdant *Karjerai svarbių bendrųjų kompetencijų taikymo ir plėtojimo* kompetenciją svarbu formuoti savo poreikių pažinimą ir tenkinimą kasdienėje veikloje. Ugdoma individualaus bei komandinio darbo sprendimo kompetencija paremta situacijos analize, idėjų generavimu sprendžiant įvairias situacijas. Vaikai veikdami kasdienėse situacijose, modeliuodami savo profesinį pasirinkimą į(si)vertina sunkumus, ieško sprendimų.

Siekiant ugdyti kompetenciją *Sėkmingas perėjimas į kitą karjeros aplinką ir įsitvirtinimas joje*, akcentuojamas priešmokyklinio amžiaus vaikų gebėjimas į(si)vertinti savo gebėjimą teikti pagalbą skirtingose situacijose: žaidžiant, atliekant veiklas ir užduotis. Tai skatina prisiimti atsakomybę už savo įsipareigojimus. Paskui vaikai aptaria savo emocijas, jausmus.

Ugdant kompetenciją *Efektyvi darbo, praktikos paieška ar verslo kūrimas* vaikai perkelia savo turimas žinias, susijusias su profesiniu pasirinkimu, ir geba demonstruoti profesijai reikalingą elgesį, savybes, atsakomybes. Formuojamas suvokimas yra nukreiptas ne tik į kiekvienos profesijos pažinimą, bet ir jos svarbos suvokimą.

Priešmokyklinio amžiaus vaikų ugdymo karjerai kompetencijos ir pasiekimai

Ugdymo(si) karjerai kompetencijų sritis – D. Karjeros įgyvendinimas

	D1. Karjerai svarbių bendrųjų kompetencijų taikymas ir plėtojimas	D2. Sėkmingas perėjimas į kitą karjeros aplinką ir įsitvirtinimas joje	D3. Efektyvi darbo, praktikos paieška ar verslo kūrimas
Ugdymo(si) karjerai kompetencijos raiška	<p>0.4.1.1. Atpažįsta individualius poreikius, juos tenkina kasdienėse veiklose.</p> <p>0.4.1.2. Laikosi susitarimų, plėtoja karjerai svarbias bendrąsias kompetencijas.</p>	<p>0.4.2.1. Sėkmingai adaptuojasi ir veikia grupės ar darželio aplinkoje.</p> <p>0.4.2.2. Papasakoja, kaip gali padėti ir padeda draugams ar šeimos nariams atlikti kasdienes darbus.</p>	<p>0.4.3.1. Įvardija savo savybes ir pomėgius, demonstruoja profesijai reikalingą elgesį.</p>
Žinios ir supratimas	<p>0.4.1.1.1. Atkreipia dėmesį į konkrečios situacijos ypatumą.</p> <p>0.4.1.1.2. Nusako, kaip galima (iš)spręsti konkrečią situaciją.</p> <p>0.4.1.1.3. Pasitaria, kaip drauge atlikti konkrečią veiklą.</p> <p>0.4.1.1.4. Aptaria galimus sunkumus ir jų sprendimus.</p>	<p>0.4.2.1.1. Pastebi naujos aplinkos (erdvės) ypatumus.</p> <p>0.4.2.1.2. Apibūdina savijautą naujoje aplinkoje.</p>	<p>0.4.3.1.1. Suvokia kada, kokiose situacijose reikia pristatyti save.</p>

Gebėjimai	<p>0.4.1.1.5. Pastebi ir įvardija konkrečią situaciją.</p> <p>0.4.1.1.6. Sutaria, kaip spręsti konkrečią situaciją.</p> <p>0.4.1.1.7. Pasitaria tarpusavyje, kaip geriau išspręsti kylančius klausimus</p> <p>0.4.1.1.8. Bando savarankiškai spręsti iškylančius klausimus.</p>	<p>0.4.2.1.3. Sėkmingai randa kitokios veiklos naujoje aplinkoje.</p> <p>0.4.2.1.4. Aptaria savo patirtį, pojūtį, emociją naujoje aplinkoje.</p>	<p>0.4.3.1.2. Papasakoja apie savo teigiamus bruožus.</p> <p>0.4.3.1.3. Aptaria savęs pristatymo būdus, situacijas.</p>
Nuostatos	<p>0.4.1.1.9. Siekia tvarkingai elgtis konkrečiose situacijose.</p>	<p>0.4.2.1.5. Suvokia prisitaikymo naujoje aplinkoje reikšmę ir svarbą.</p>	<p>0.4.3.1.4. Suvokia savo išskirtinumo ir reikalingumo svarbą kitiems žmonėms.</p>
Ugdymo karjerai temos	<ul style="list-style-type: none"> → Svarbūs susitarimai profesijose → Atsakingi sprendimai → Kaip aš jaučiuosi ir elgiuosi priimdamas sprendimus 	<ul style="list-style-type: none"> → Aš iššūkių pasaulyje → Mano profesijos pagalbos gidas → Žinau, ką moku ir galiu 	<ul style="list-style-type: none"> → Profesijai tinkamas ir netinkamas elgesys → Aš dėliuju profesijos veiksmus → Aš, verslininkas, kuriu profesijų pasaulį

4.2. Karjeros įgyvendinimo kompetencijų integralumas su priešmokyklinio ugdymo programa

Ugdymo karjerai įgyvendinimo sritis

Kompetencijos

RAIŠKOS TURINYS PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMOJE

Komunikavimo

Kasdienėse situacijose (grupėje, namie, išvykose ir kt.), naudodami verbalines ir neverbalines komunikavimo priemones (žodžius, garsus, vaizdus, skaitmenines priemones ir kt.), vaikai ugdomi gebėjimus suprasti, surasti, pritaikyti ir perteikti kitiems informaciją.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Žodžiais, simboliais perteikia informaciją. Bendrai veikdami su kitais reflektuoja žinojimą, kurį sieja su savo ir bendraamžių naujai įgytu patyrimu ir atradimais.
Kalbinis ugdymas	Kasdienėse situacijose, naudodami verbalines ir neverbalines komunikavimo priemones, ugdomi gebėjimus suprasti, surasti, pritaikyti ir perteikti kitiems informaciją.
Matematinis ugdymas	Įvairiais būdais (žodžiais, garsais, vaizdais) pateiktą matematinę informaciją: t. y. atsako į klausimus, papasakoja naudodami matematinės sąvokas.
Meninis ugdymas	Komunikuoja ir save pristato įvairiomis meno kalbos bei raiškos priemonėmis, perteikdami išgyventas ar sumanytas situacijas, idėjas, emocijas.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Apibūdina savo jausmus ir emocijas, kylančias per skirtingas veiklas. Nusako sveikos gyvensenos svarbą, aptaria (ne)saugias žaidimų ir ugdymosi aplinkas, jų modeliuojamą tinkamą elgseną.
Visuomeninis ugdymas	Komunikuoja, reflektuoja su bendraamžiais ir suaugusiaisiais sprendimų įgyvendinimą skirtingose situacijose.

Kultūrinė

Per patirtines kultūrinės veiklas vaikai išbando kūrėjo, atlikėjo, kultūros stebėtojo ir vartotojo vaidmenis.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Suvokia gamtos objektų svarbą etninėje kultūroje.
Kalbinis ugdymas	Per patirtines kultūrinės veiklas išbando kūrėjo, atlikėjo, kultūros stebėtojo ir vartotojo vaidmenis komentuodami, aptardami veikėjų elgsenas.
Matematinis ugdymas	Dalinasi įspūdžiais apie tautinių raštų ornamentus, mozaikas, kuria jas.
Meninis ugdymas	Susipažinę su kai kurių Lietuvos kūrėjų bei atlikėjų kūryba dalinasi savo įspūdžiais apie kūrinių įvairovę
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Žaisdami, tyrinėdami, dalyvaudami renginiuose, suvokia kultūrą, perima tradicijas, jas pritaiko ir puoselėja artimoje aplinkoje.
Visuomeninis ugdymas	Per patirtį tyrinėja savo augimą, šeimos gyvenimą, krašto istoriją. Naudojasi jų amžiaus tarpsniui pritaikytais žemėlapiais.

Kūrybiškumo

Klausinėdami, dalindamiesi savo sumanymais, žinojimu, talentais įgyvendina idėjas, savaip interpretuoja reiškinius ir įvykius, modeliuoja, fantazuoja, kuria istorijas, siužetus ar pasakojimus.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Apmąsto savo kūrybinį darbą, tyrimą. Svarsto, kas pavyko, o ką reikėtų tobulinti.
Kalbinis ugdymas	Modeliuoja, fantazuoja, kuria istorijas, siužetus ar pasakojimus vizualinėmis priemonėmis.
Matematinis ugdymas	Simboliais kuria matematinę informaciją. Vaizdinėmis priemonėmis iliustruoja ir papasakoja pasirinktu būdu.
Meninis ugdymas	Patirtus meno reiškinius bando sieti su savo menine raiška, bendradarbiaudami taiko meninę raišką įstaigoje ir už jos ribų.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Vadovaudami žaidimui ar veiklai, įgyvendina kūrybiškus sprendimus kartu su kitais.
Visuomeninis ugdymas	Kūrybiškai taiko žinias apie darbinę veiklą, ekonominius santykius ir orientaciją artimoje aplinkoje; savaip aiškina stebimus socialinio ir pilietinio gyvenimo reiškinius.

Pažinimo

Kelia klausimus, įvardija problemas, ieško sprendimo būdų, mokosi iš savo veiklos įvairiais būdais dalindamiesi įspūdžiais, kaip atliko veiksmus ir kokia seka; remdamiesi ankstesne patirtimi svarsto, ką kitą kartą darytų kitaip.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Laikydami etikos visais pojūčiais tyrinėja artimiausią aplinką.
Kalbinis ugdymas	Išklauso tekstus, aptaria jų turinį: aiškiai nusako įvykius, laiką, vietą, įvardija išskirtus veikėjus, atskleidžia temą. Tyrinėja kalbą ir su ja eksperimentuoja.
Matematinis ugdymas	Tyrinėdami atlika pritaikomas matematinės procedūras.
Meninis ugdymas	Dalyvaujant organizuotose veiklose tiesiogiai stebi, tyrinėja artimiausią meninę aplinką, vėliau joje save išbando.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Analizuoja sveikos gyvensenos ir fizinio aktyvumo sprendimus, reflektuodami juos tobulina, atsižvelgia į saugios aplinkos kūrimą.
Visuomeninis ugdymas	Tyrinėja artimiausią praeitį, sieja ją su dabartiniu gyvenimu ir kuria jame sprendimus. Svarsto daiktų piniginę vertę; aptaria profesijas.

Pilietiškumo

Bendradarbiauja su kitais bendrose veiklose, paiso savo ir kitų poreikių, stengiasi gerbti kito nuomonę, ieško visiems tinkamo sprendimo, puoselėja vertybes (pagarbą, draugystę ir pan.).

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Pastebi žmonių veiklos poveikį, dalyvauja bendruomenės veikloje.
Kalbinis ugdymas	Žaisdami, bendraudami, veikdami kartu paaiškina, kad reikia gerbti savo gimtąją kalbą, tarmę, kitas kalbas.
Matematinis ugdymas	Dalinasi idėjomis. Atlikdami veiksmus, tariasi dėl veikimo būdų, teikia siūlymus kitiems.
Meninis ugdymas	Kartu su kitais dalyvauja kūrybinėse įvairiose veiklose, projektuose. Gaudami grįžtamąjį ryšį tobulina priimtus sprendimus.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Palaikydami ryšį su kitais bendrose veiklose atsižvelgia į kitų poreikius, emocijas, fizines ir emocines charakteristikas. Derina bendrus veiksmus formuodamiesi pilietinę savimonę.
Visuomeninis ugdymas	Formuojasi atsakingo vartojimo nuostatas ir įpročius. Samprotauja, kaip žmonių gyvenimas ir veikla veikia aplinką.

Skaitmeninė

Išbando technologijas bendravimui, bendradarbiavimui, dalinasi bendravimo patirtimi.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Naudodamiesi prieinamomis skaitmeninėmis priemonėmis tyrinėja, piešia, kuria.
Kalbinis ugdymas	Mokosi atsakingai, saugiai bendrauti skaitmeninėje erdvėje.
Matematinis ugdymas	Atlieka matematinės procedūras naudodamiesi skaitmeninėmis priemonėmis.
Meninis ugdymas	Išbando technologijas bendradarbiaudami; dalinasi bendravimo patirtimi.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Peržiūri skaitmeninį turinį, ieško informacijos, piešia, kuria, žaidžia ugdomuosius žaidimus, atlieka įvairias kūrybines užduotis.
Visuomeninis ugdymas	Tausoja ir laikydamiesi susitarimų naudoja skaitmeninius įrenginius.

Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos

Reflektuoja savo pomėgius, nusakydami, ką daryti patinka, o kas nepatinka; suvokia savo augimą bei vietą šeimoje, ugdymo įstaigos bendruomenėje, pasaulyje.

UGDYMO SRITYS

Gamtamokslinis ugdymas	Paaiškina, ko reikia žmogui, kad jis gyventų, gerai jaustųsi.
Kalbinis ugdymas	Reflektuoja savo pomėgius nusakydami, ką daryti patinka, o kas nepatinka. Išreiškia save bendraudami įvairiomis raiškos priemonėmis.
Matematinis ugdymas	Dalinasi savo veiksmais bendrame grupės darbe, priima kitų sprendimus. Remdamiesi patirtimi svarsto, ką kitą kartą galėtų padaryti kitaip.
Meninis ugdymas	Žaisdami, veikdami kūrybinėje aplinkoje, aptardami įvairias situacijas plėtoja savimonės gebėjimus.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Supranta saugaus elgesio taisyklių svarbą atitinkamose situacijose siekiant tikslo, mokosi jų laikytis.
Visuomeninis ugdymas	Tyrinėja savo augimą, juo džiaugiasi. Elgiasi draugiškai su bendraamžiais, kai priimami sprendimai, susiję su visuomeninio gyvenimo ypatumais.

4.3. Karjeros įgyvendinimo srities raiška

4.3.1. Karjerai svarbių bendrųjų kompetencijų taikymas ir plėtojimas

4.3.1.1. Svarbūs susitarimai

Ugdymo karjerai planas „Svarbūs susitarimai“

Ugdymo(si) karjerai sritis	D1. Karjeros įgyvendinimas.
Ugdymo(si) karjerai kompetencija	4.1. Karjerai svarbių bendrųjų kompetencijų taikymas ir plėtojimas.
Priešmokyklinio ugdymo karjerai kompetencijų raiška	4.1.1. Atpažįsta individualius poreikius, juos tenkina kasdienėse veiklose. 4.1.2. Laikosi susitarimų, plėtoja karjerai svarbias bendrąsias kompetencijas.
Žinios ir supratimas	<ul style="list-style-type: none"> • Atkreipia dėmesį į konkrečios situacijos ypatumą. • Nusako, kaip galima (iš)spręsti konkrečią situaciją. • Pasitaria, kaip drauge atlikti konkrečių veiklą.
Gėbėjimai	<ul style="list-style-type: none"> • Pastebi ir įvardija konkrečią situaciją. • Sutaria, kaip spręsti konkrečią situaciją. • Pasitaria tarpusavyje, kaip geriau išspręsti kylančius klausimus. • Bando savarankiškai spręsti iškilusius sunkumus.
Nuostatos	<ul style="list-style-type: none"> • Siekia tvarkingai elgtis konkrečiose situacijose.

VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

„Svarbūs susitarimai“

Tikslas	Stiprinti savimonę, profesijų pažinimą, laikytis susitarimų atliekant bendrą darbą.
Uždaviniai	<ul style="list-style-type: none"> • Išmokyti įvertinti savo įgūdžius ir prisiimti atsakomybę, atlikti grupėje vaidmenį, kuris prisideda prie bendro tikslo siekimo, vertės kūrimo. • Išmokyti įvardyti reikiamas profesijas, siūlyti joms simbolius, formuluoti svarbiausius susitarimus siekiant įgyvendinti uždavinius.
Ugdomoji aplinka, priemonės	Grupės aplinka, vaizdinės priemonės, dailės reikmenys ir priemonės, lipnūs lapeliai, užduočių lapai.
Taikytinos IT priemonės ir (ar) skaitmeninės programos	Interaktyvioji lenta („PowerPoint“ programa sukurtos skaidrės). Kompiuteris, internetas.

Veiklos**Įvadinė dalis**

Su vaikais aptarkite, ką reiškia žodis „Susitarimai“.

Pasiūlykite pasidalinti, kokių susitarimų jie laikosi ir kodėl tai yra svarbu.

Vaikų mintis užrašykite paprastoje lentoje ar interaktyviojoje lentoje.

Siūlomos veiklos**1. Kas, kodėl ir kaip? (28 priedas)**

Pasiūlykite vaikams užaugti, pabūti dideliems, įsivaizduoti save tikrame darbo pasaulyje. Tegul įsivaizduoja, kad jų grupė – tai didelė įmonė, kurios visi darbuotojai yra patys vaikai ir mokytojai.

Pasiūlykite vaikams susikurti įmonės pavadinimą. Padiskutuokite, kokia pavadinimo reikšmė. Ką galėtų įsivaizduoti kiti žmonės, kurie tokį pavadinimą perskaitytų.

Pasiūlykite vaikams pagalvoti, kuo jų įmonė užsiimtų. Tarkitės ir nuspręskite bendrai.

Apgalvokite pagal pasirinktą įmonės veiklos kryptį, kokių darbuotojų reikėtų; paieškokite interneto tinklalapyje panašia veikla užsiimančių įmonių, jas paanalizuokite. Tada su vaikais įvardykite reikiamas profesijas, pasiūlykite sukurti joms piktogramas. Dar vėliau pasiskirstykite profesijomis.

Su vaikais pakalbėkite, kaip jie mano, kokie susitarimai yra svarbiausi, kad įmonė efektyviai veiktų.

Kas yra svarbu?

Kodėl tai svarbu?

Kaip tai įgyvendinti?

Sukurkite 3 įmonės susitarimų lentas pagal pateiktus klausimus. Pasiūlykite vaikams susiskirstyti į 3 grupes, kurių kiekviena gautų skirtingą pavadinimą KAS?, KODĖL?, KAIP?, ir pasikvieskite į kūrybos procesą. Vaikai turi sutarti, kaip bus atvaizduoti lentoje anksčiau aptarti susitarimai. Jie yra matomoje grupės vietoje ir vis grįžtama prie jų aptarimo.

2. Surask staigmeną (29 priedas)

Pasiūlykite vaikams pažaisti žaidimą po 3. Žaidimo tikslas - pagal paslėptas nuorodas kartu surasti paslėptą daiktą (profesijos atributą). Kiekvienas grupės narys turi prisiminti, kad dirba vienoje įmonėje. Stenkitės vaikus suskirstyti taip, kad grupelėse būtų po skirtingą profesiją.

Eiga:

1. Kiekvienai grupei įteikite po tris korteles su užduotimis (nuorodas kurkite pagal savo grupės suplanavimą).

2. Vaikai grupelėse turi prisiminti, kas yra bendri susitarimai, ir apgalvoti, kaip jie profesijos atributų ieškos kartu: aptarti informacijos aiškumą, nuorodų pateikimą, kas jiems yra aišku, o kur reikia pagalbos ir t. t.

3. Pagal pateiktas nuorodas vaikai atlieka paiešką. Pagal nuorodas suranda profesijos atributus, šalia kurių paliktas dar vienas. Vaikai, suradę daiktus, turi paaiškinti, kaip šie daiktai susiję tarpusavyje, kodėl jie būtini. Ar šie daiktai gali būti naudingi jų įmonei?

Atlikę užduotis vaikai dalinasi įspūdžiais, kurie susiję su paieškomis bei bendru darbu.

Refleksija**Bokštų inžinieriai (30 priedas)**

Grupės įmonė gavo užsakymą suprojektuoti ir pastatyti bokštus, kurių inžineriniai sprendimai turi būti skirtingi.

Vaikams duodamos priemonės, darbą galima atlikti ir kompiuteriu.

Eiga:

1. Vaikai grupėje turi įvertinti, ar jų įmonė gali atlikti pateiktą užsakymą. Jeigu ne, aptarkite su vaikais, kodėl negali, kokios pagalbos reikia. Aptarkite, kokios yra alternatyvos, jeigu jie patys neturi gebėjimų, susijusių su statyba ir (ar) inžinerija, tačiau vis tiek nori atlikti užsakymą.

2. Pasiūlykite vaikams internete paieškoti įvairių pasaulio bokštų, sužinoti, kuo vieni nuo kitų skiriasi, kokie taikomi inžineriniai sprendimai.

3. Vaikai grupėse turi susitarti, kaip vyks statyba, kokių medžiagų jiems gali prireikti. Kūrybiškai statomas bokštas turi būti ne tik gražus, bet ir tvirtas, naudingas.

4. Leiskite vaikams pastatyti bokštus.

Vaikai turi sugalvoti sumą, kurios norėtų prašyti už savo atliktą darbą. Sprendimą, kodėl pastatytas bokštas yra tiek vertas, reikia argumentuoti.

Surenkite bokštų pristatymą, pasikvieskite kitos grupės vaikus. Paprašykite, kad jie įvertintų ir argumentuotų, kodėl jie renkasi vieną ar kitą bokštą. Sugalvokite aukcioną, kas pasiūlys daugiau.

Klausimai, susiję su refleksija

- Koks esu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Ką moku? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Kuo išsiskiriu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.

4.3.2. Sėkmingas perėjimas į kitą karjeros aplinką ir įsitvirtinimas joje**4.3.2.1. Aš iššūkių pasaulyje**

Ugdymo karjerai planas „Aš iššūkių pasaulyje“

Ugdymo(si) karjerai sritis

D2. Karjeros įgyvendinimas.

Ugdymo(si) karjerai kompetencija

4.2. Sėkmingas perėjimas į kitą karjeros aplinką ir įsitvirtinimas joje

Priešmokyklinio ugdymo karjerai kompetencijų raiška

4.2.1. Sėkmingai prisitaiko ir veikia grupės ar darželio aplinkoje.

4.2.2. Papasakoja, kaip gali padėti ir padeda draugams ar šeimos nariams atlikti kasdienes darbus.

Žinios ir supratimas

- Pastebi naujos aplinkos (erdvės) ypatumus.
- Apibūdina savijautą naujoje aplinkoje.

Gebėjimai

- Sėkmingai randa kitokios veiklos naujoje aplinkoje.
- Aptaria savo patirtį, pojūtį, emociją naujoje aplinkoje.

Nuostatos

- Suvokia prisitaikymo naujoje aplinkoje reikšmę ir svarbą.

VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

„Aš iššūkių pasaulyje“

Tikslas

Stiprinti savimonės, savęs pažinimo, empatijos, socialinio sąmoningumo, atsakingų sprendimų priėmimo gebėjimus.

Uždaviniai

- Išmokyti įvertinti savo įgūdžius, žinias, talentus ir pomėgius, prisiimti atsakomybę ir atlikti grupėje ar klasėje vaidmenį, kuris daro įtaką klasės ir mokyklos gerovei.

Ugdomoji aplinka, priemonės

Grupės aplinka, dailės reikmenys ir priemonės, užduočių lapai.

Taikytinos IT priemonės ir (ar) skaitmeninės programos

Interaktyvioji lenta („PowerPoint“ programa sukurtos skaidrės).
Prieiga internete <https://www.mindomo.com>

Veiklos**Įvadinė dalis**

Pakalbėkite su vaikais, kas yra nerimas. Kaip jis atsiranda? Iš ko atpažįstame, kad mums neramu? Kaip tada jaučiamės? Ką reikėtų daryti, kad nerimo būtų mažiau?

Vaikų mintis užrašykite paprastoje lentoje arba interaktyviojoje lentoje.

Siūlomos veiklos**1. Linksmųjų baimiukų pasaulis (31 priedas)**

Paklauskite vaikų, dėl ko jiems gali būti neramu einant į darželį. Paklauskite, kaip jiems atrodo, ar suaugusieji taip pat eidami į darbą gali dėl kažko nerimauti.

Pasiūlykite vaikams pažaisti žaidimą „Linksmųjų baimiukų pasaulis“. Gyveno baimiukai, kurių kiekvienas turėjo savo baimę, nes jiems visiems reikėjo eiti į darbą. Kaip manote, kokias baimes baimiukai turėjo? Pasiūlykite parašyti ar pavaizduoti, kaip vaikai įsivaizduoja kylančias baimiukų baimes.

Pasiūlykite vaikams pabūti konsultantais. Konsultantas padeda nusiraminti, pakalba su baimiukais arba pasiūlo nusiramimo būdus. Pasvarstykite, apie ką konsultantas su baimiukais kalbėtų (leiskite vaikams užduoti klausimus) ir ką patartų (kokie, jų manymu, galėtų būti nusiramimo būdai). Su vaikais išbandykite jų pasiūlytus nusiramimo būdus.

2. Kliūtytys darbo pasaulyje (32 priedas)

Ne visada darbus atlikti būna paprasta ir lengva. Kaip mes jaučiamės, kai dalies informacijos nematome ar nesuprantame?

Pasiūlykite vaikams atlikti užduotį poroje. Paprašykite, kad vaikai atsisėtų vieni į kitus nugaromis. Vienam duokite paveikslėlį, kitam popieriaus lapą su pažymėtais taškeliais. Pirmasis turi nupasakoti paveikslėlį taip, kad antrasis teisingai sujungtų taškus ir nubraižytų kelią.

Refleksija

Stebėkite, kaip vaikams pavyksta dirbti kartu. Ar, kuomet būna neaišku, jie tikslinasi, taiso? Ar pasakotojams pavyksta taisyklingai ir rišliai išdėstyti, kaip reikia piešti?

Pabaigoje aptarkite, su kokiomis kliūtimis vaikai susidūrė atlikdami užduotį, kaip jas įveikė, kokie galimi kiti alternatyvūs sprendimai.

Pakalbėkite apie tai, kaip vaikai jautėsi atlikdami užduotį. Kas vyko su jais, kai jie nesuprato draugo aiškinimo ir pan.

3. Iššūkių įveikimo batai (33 priedas)

Viename darželyje vyko šventė, kurios labai laukė visi darželio vaikai. Šventę turėjo atvykti animatorius: Juodosios jūros piratas su stebuklinga lobių skrynčia. Bet atsitiko taip, kad piratas pametė batus.

Pasiūlykite vaikams padėti piratui, kad jis galėtų nukeliauti iki darželio. O tai padaryti jie gali, tinkamai dekoruodami rastus pirato batus.

Pasiūlykite vaikams suskaičiuoti, kiek iš viso batų porų jiems teko dekoruoti.

Klausimai, susiję su refleksija

- Koks esu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Ką moku? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Kuo išsiskiriu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.

4.3.3. Efektyvi darbo, praktikos paieška ar verslo kūrimas

4.3.3.1. Profesijai tinkamas elgesys

Veiklos organizavimas pagal planą „Profesijai tinkamas elgesys“

Ugdymo(si) karjerai sritis

D4. karjeros įgyvendinimas.

Ugdymo(si) karjerai kompetencija

4.3.1. Efektyvi darbo, praktikos paieška ar verslo kūrimas.

Priešmokyklinio ugdymo karjerai kompetencijos raiška

4.3.2. Įvardija savo savybes ir pomėgius, demonstruoja profesijai reikalingą elgesį.

Žinios ir supratimas

- Suvokia, kada, kokiose situacijose reikia pristatyti save.

Gebėjimai

- Papasakoja apie savo teigiamus bruožus.
- Aptaria savęs pristatymo būdus, situacijas.

Nuostatos

- Suvokia savo išskirtinumo ir reikalingumo svarbą kitiems žmonėms.

VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

„Profesijai tinkamas elgesys“

Tikslas

Stiprinti savimonę, savęs pažinimą, profesijoms tinkamo ir netinkamo elgesio reflektavimą.

Uždaviniai

Išmokyti mokinius:

- Apibūdinti profesijas.
- Pasakyti, kokia profesinė elgsena yra tinkama ar netinkama, įvertinti profesinio tikslo siekimo pažangą.
- Pasakyti, ką nori išmokti daryti geriau, kokius žingsnius reikia žengti.

Ugdomoji aplinka, priemonės

Grupės aplinka, dailės reikmenys ir priemonės, skaičiavimui skirtos priemonės, užduočių lapai.

Taikytinos IT priemonės ir (ar) skaitmeninės programos

Interaktyvioji lenta („PowerPoint“ programa sukurtos skaidrės).

Veikla

Įvadinė dalis

Pakalbėkite su vaikais, koks elgesys yra tinkamas ir netinkamas. Kas įvyktų, jeigu dirbantys žmonės nesilaikytų susitarimų ir darytų kiekvienas tai, ką nori. Koks pasaulis tada būtų?

Vaikų mintis užrašykite paprastoje lentoje arba interaktyviojoje lentoje.

Siūlomos veiklos

1. Mano daiktų lentyna (34 priedas)

Kiekvienas profesijos atstovas turi lentyną ar spintelę, į kurią tvarkingai susideda savo daiktus: įrankius, priemones ir pan. Pasiūlykite vaikams sudėti profesijų daiktus į lentynas.

Daiktus į lentyną reikia sudėti taip, kad jie nesikartotų, tačiau kiekvienoje lentynoje turi būti padėta po vieną daiktą.

2. Tinkamas atvirkščiai (35 priedas)

Pasiūlykite vaikams pažaisti žaidimą atvirkščiai. Kaip atrodytų ligoninė, jeigu joje darbuotojai šoktų? Kaip atrodytų gaisro vieta, jeigu atvykę gaisrininkai pieštų?

Paprašykite, kad pagal pateiktas korteles vaikai nupieštų savo sugalvotą vaizdą atvirkščiai.

Visi kartu padiskutuokite, kokios to pasekmės gali būti.

3. Juokingos istorijos darbe (36 priedas)

Paklauskite vaikų, kokios linksmos istorijos gali nutikti suaugusiems dirbant. Paprašykite, kad jie namuose pasikalbėtų su tėvais apie tai. Sukurkite linksmų istorijų darbe žemėlapi. Kiekvieną istoriją žemėlapyje paverskite juokingu simboliu (galima susieti su įrašu), rodyklės (pieštukai) vaikams padės judėti kuriamu žemėlapiu.

Aptarkite su vaikais, kaip tai padėjo dirbantiems žmonėms. Ar tos istorijos buvo pavojingos, kas blogo galėjo nutikti?

Refleksija

Klausimai, susiję su refleksija

- Koks esu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Ką moku? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.
- Kuo išsiskiriu? Pažymėti linksmą veiduką, jeigu tikrai žinau. Abejojantį, jeigu dar nesu tikras tuo, ką įvardiju, bet bandau tai padaryti.